CE FORMIDABILĂ ÎNCURCĂTURĂ!

DISTRIBUȚIA

Personajul
Lucienne, Agnès şi fiica lui Agnès
Proprietăreasa, Mama Rănitului
Doamna cu cățelușul. Bătrîna
Portăreasa, Fiica portăresei
Casiera (Janine), Revoltata, Rănitul, Mama Personajului
Patronul, Patronul restaurantului. Soțul Doamnei cu cățelușul, Patronul crîșmei
Jacques Dupont, Revoltatul. Polițaiul, Fiul lui Jacques Dupont, Fiul Revoltatului
Pierre Ramboul, Domnul cu bastonul, Bătrînul
Un Tînăr Muncitor, Un Polițai, Tînărul, Fiul Tînărului
Un Client de la restaurant

SCENA Întîi

Decorul

Unbirou

PATRONUL: Nu se face.
JACQUES: O porcărie.
PIERRE: Nu mă miră din partea lui.
LUCIENNE: A moștenit. Are tot dreptul să plece. Dacă nu are omul nevoie!
PIERRE *(către Lucienne):* Întotdeauna ai avut o slăbiciune pentru el. Trebuia să se sfîrșească.
LUCIENNE: Oh!
PATRONUL: Cînd a avut nevoie de noi... noi l-am ajutat. Iar acuma pleacă așa. O șterge pur și simplu. Ne previne cu trei zile înainte. Dar am să-i cer să plătească preavizul. Nu-i deloc ușor să găsești un om care să-l înlocuiască.
PIERRE: Și totuși nu era un funcționar prea bun.
JACQUES: Mie-mi spui? E leneș. Las' că nu-i nici o pierdere. L-am avut în fața ochilor vreme de cincisprezece ani.
PIERRE: Ce-o să facem cu economiile lui?
PATRONUL: Ar fi putut să le verse-n contul meu.
PIERRE: Cu unul ca el, așa ceva ți-ar fi creat necazuri.
JACQUES: Eu unul sînt mulțumit că am scăpat de moaca lui. Mă săturasem de el. zi de zi, zi de zi, zi de zi.
PIERRE: Erai bucuros, totuși, că mergeați la crîșmă împreună. Iar după-amiaza adormea pe dosarele dumitale. *(Către Jacques Dupont:)* Dumneata mi-ai zis.
PATRONUL: Eu știam foarte bine. Pe mine nu mă duce nimeni de nas.
PIERRE *(către Lucienne):* Și nu suferi chiar deloc, deloc?
LUCIENNE: În orice caz, îl cunoșteam de mult.
PIERRE *(către Lucienne):* Ți-a fost amant Așa un amant...
LUCIENNE: Te-am preferat lui. L-am părăsit pentru tine.
PIERRE: Se îmbrăca de parcă era cerșetor.
PATRONUL: Am avut eu inimă bună că nu l-am dat pe ușă-afară. Cu șuturi în fund. Iar acuma, cînd ar fi putut să ne ajute cu bănetul lui, acum - ioc recunoștință. Oricum, ne era dator măcar moral. Firma are nevoie să fie revigorată.
JACQUES: Eu aveam idei politice. El e reacționar.

PATRONUL: Ah, asta nu. Mai rar un stîngist aşa ca el.
PIERRE: De altminteri, ideile lui nu valorau mare lucru. La urma urmei, nu avea nici o idee despre nimic.
JACQUES: Mie-mi spunea că nimic nu are nici un rost. Nici o raţiune.
PIERRE: Mai bine spus: el însuşi n-avea nici un rost N-avea raţiune.
JACQUES *(lui Pierre):* Dar dumneata ai?
PIERRE *(lui Jacques):* Dar dumneata?!
JACQUES: Eu cred că, oricum...
PIERRE: Ştiu eu foarte bine ce-ţi imaginezi că crezi. Ne spui toată ziua, bună ziua, tot timpul acelaşi lucru. Ai fixaţii obsesionale.
PATRONUL: Nu e momentul să ne certăm.
JACQUES: Cînd o să fie aici, îi vom spune ce credem despre el.
PIERRE: O să ne uităm urît la el.
PATRONUL: Mai rău. Eu o să mă oţărăsc tare la el.
LUCIENNE: Bine, dar ce v-a făcut? Acuma are bani, da. Dar poate să facă orice vrea cu ei.
PATRONUL: Nu-i laşi chiar aşa, cu fundu-n baltă, pe cei care te-au ajutat. În plus, e idiot. Dacă ar fi vrut să-şi verse banii în afaceri, am fi făcut mari afaceri împreună. Ştiţi bine că firma are datorii.
JACQUES: Ei, haide, patroane, spui şi dumneata aşa, ca să închizi prăvălia, dar casieria e plină.
PATRONUL: Vino să mă controlezi, dacă vrei. Eu n-am nimic de ascuns.
PIERRE: Controlul nu-i treaba lui Dupont, e treaba mea. Eu sînt delegatul personalului.
PATRONUL *(lui Pierre):* Aveai planuri mari cînd te-ai angajat aici. Erai plin de idei. Vedeai totul la nivel mare. Unde ţi s-au evaporat ideile? Acuma ai mintea pe jantă. Te-ai epuizat cam iute, dragule.
PIERRE: Acuma nu-i vorba de mine, ci de el. Eu am făcut ce am putut.
PATRONUL: Nu prea ai putut mare lucru.
JACQUES: Mie mi s-a părut întotdeauna un burghez jegos.
PIERRE: Un burghez cerşetor.
PATRONUL: Cerşetorii nu sînt decît nişte burghezi rataţi.
JACQUES: Nici măcar nu se bărbierea cînd venea la birou. Şi putea a alcool. Dacă aşa ceva vi se pare agreabil!
LUCIENNE: Nu a fost întotdeauna aşa.
PIERRE *(către Lucienne):* N-o să-mi spui că a ajuns aşa din cauza mea. Că, adică, l-ai părăsit pentru mine.

LUCIENNE: Eu nu îți reproșez nimic. Nu asta am vrut să spun. De părăsit, eu am vrut să-l părăsesc.
JACQUES: Zicea că-i prost îmbrăcat fiindcă n-are destul bani ca să-și cumpere un costum. Să-l vedeți acum, cînd are să vină. Cred că s-a îmbrăcat la cel mai mare croitor. O să ne rîdă în nas.
LUCIENNE: Nu e genul lui să facă așa.
JACQUES: Țipa plictiseala în el.
PATRONUL: Nu-i plăcea să muncească. Or, munca e adevărata fericire. Am să-i cer să ne plătească datoria morală pe care-o are față de noi. Trebuie să fie vorba de cîteva milioane.
JACQUES: Ticălosul!
PIERRE: Imbecilul!
JACQUES: Și să mai spui că nu există în America destui unchi care habar n-au să-și aleagă moștenitorii.
PATRONUL: Nu ne-a spus nimic de unchiu-său din America
LUCIENNE: Nici măcar nu știa că are așa ceva. Uitase. Era fratele tatălui lui.- El nici măcar nu și-a cunoscut tatăl.
PATRONUL: Maică-sa s-a străduit pentru el. Ea m-a rugat să-l angajez. Spera că va avea parte și ea de ceva recunoștință. Imaginați-vă. Nimic.
PIERRE: De unde recunoștință la un om ca el? S-ar zice că toată lumea de aici nu exista decît ca să-l aline pe el.
JACQUES: Ăsta nu e om.
PATRONUL: Ar fi trebuit să-l dau afară demult. Să-l fac eu să plece, nu să plece cînd vrea el. În orice caz, pînă la urmă tot l-aș fi dat afară.
JACQUES: Prea tîrziu. A plecat cînd a vrut el.
PIERRE: Ai fost prea bun, patroane.
PATRONUL: Îmi place să fac bine. Asta-i slăbiciunea mea. Dar m-am vindecat.
PIERRE: Lăsați, că prea aveți inima bună. O veți lua de la capăt cu generozitatea.
PATRONUL: Am un suflet prea bun. Așa m-am născut. Și-o sa mai văd încă multe altele.
JACQUES: Nenorocitul!
PIERRE: Imbecilul!
PATRONUL: Nerecunoscătorul!
CASIERA: Nu era un om chiar așa de rău.
LUCIENNE *(către Casieră):* Nu-i așa că nu era chiar așa de rău?
PIERRE: Era un tip lipsit de orice noblețe.

Din dreapta intră Personajul, un om cu aer modest și îmbrăcăminte modestă.

PIERRE *(se întoarce spre el, în același timp cu ceilalți):* Ei bine. iată-te, dragă prietene.
JACQUES: Drăguț din partea ta că ai venit să-ți revezi prietenii.
PATRONUL *(strîngîndu-i mîna):* Ai avut parte de noroc. Te felicit.
LUCIENNE: Mă bucur să te văd.
PIERRE: Cu toții ne bucuram să te vedem.
JACQUES: Ne bucurăm pentru tine.
PIERRE: Și asta la modul cel mai sincer, fără gelozie.
PATRONUL: Iar acuma, că ești bogat, ne părăsești. Nimeni nu-ți poartă pică din cauza asta. E foarte normal. Nu, nu, crede-mă, ai perfectă dreptate. La urma urmei, poate că munca de aici nu era făcută pentru dumneata. Mi-ar fi plăcut să-ți pot oferi o situație mai importantă. Asta e: În modesta mea întreprindere nu s-a găsit un loc de muncă demn de dumneata. Mi-ar fi plăcut să dezvolt întreprinderea. Dar aș fi avut nevoie de mult capital. Știi, am multe idei. Am fi putut face multe lucruri mari împreună.

Personajul rămîne tăcut. Se așteaptă cîteva clipe o reacție din partea lui.

JACQUES: Bătrîne, eu mă obișnuisem cu tine. Atîția ani petrecuți împreună, față-n față aici - toată tinerețea noastră. Ne aveam ca frații.
PATRONUL: Mie mi-ai fost ca un fiu.
PIERRE: Ei, și cum ai de gînd să-ți organizezi viața de acum încolo?

Personajul tace.

LUCIENNE: Nu știe încă.
CASIERA: Lăsați-l să se gîndească.
LUCIENNE: Mai întîi, trebuie să se odihnească.
PATRONUL: Te vei căsători?
JACQUES: Sper că n-o să facă prostia asta.
PIERRE: Pentru moment, o să profite de avere. E încă tînăr, o să vadă el ce și cum.
PATRONUL: Nu ți-e frică să cheltuiești tot capitalul? Ai face mai bine dacă ai plasa banii în ceva. Un plasament bun. Cel puțin o parte din bani să-i plasezi. *(Tăcere.)* Ah, nicidecum să nu-ți închipui că bat șaua să-ți plasezi banii în întreprinderea noastră. Ceea ce, totuși, ar fi în interesul dumitale.

JACQUES: Patronul nu se gîndeşte decît la interesul tău.
PIERRE *(după un moment de tăcere):* Şi eu mi-am băgat banii aici. Mai mult am pierdut, dar asta fiindcă momentul nu era favorabil.
PATRONUL *(lui Pierre):* Dar ai şi cîştigat cîte ceva.
PIERRE: Oricum, nu mi-am recuperat toţi banii investiţi.
PATRONUL: Un nou aport... *(Trage cu ochiul la Personajul care tace mai departe)...* Un nou aport te-ar face să cîştigi de zece ori mai mult. De douăzeci de ori va cîştiga cel care contribuie acuma. Pe vremea aceea era criză. Acuma sîntem într-un moment de prosperitate. Am parteneri foarte puternici.

Tăcere.

LUCIENNE: O să-ţi aduci aminte de noi, nu-i aşa? Nu ne vei uita complet, nu?
PIERRE *(către Lucienne):* Tocmai de-asta a şi venit. Ca să ne facă să înţelegem că nu ne poate uita... Că nu ne va uita. Aşa ceva nu se poate uita.
PATRONUL: Păi dacă are un suflet de aur!
JACQUES: Da, aşa este, are un suflet de aur.
PATRONUL *(Personajului):* În orice caz, ţin să-ţi mulţumesc... da, da, ţin să-ţi mulţumesc pentru cît ne-ai ajutat, pentru timpul pe care ai binevoit să-l consumi în favoarea întreprinderii noastre. Timpul înseamnă bani. Poftim, a şi venit ora dejunului. Vă invit la aperitiv, la restaurantul „La Colţul Vesel". Da, da, nu te jena, e ceva cum nu se poate mai normal. Sigur că ştii foarte bine restaurantul „La Colţul Vesel".
JACQUES *(Personajului):* Am petrecut adesea foarte bine acolo.
PATRONUL *(Personajului):* Haide, te rog. Gata, după dumneata. *(Către Lucienne şi Casieră:)* Haideţi, vă rog.

Lucienne, Casiera şi Personajul ies.

PIERRE *(Patronului):* O jigodie.
JACQUES: V-am spus eu. Un burghez jegos.
PATRONUL: Un porc şi jumătate. Un ingrat. *(Către Pierre şi Jacques:)* După dumneavoastră.

Ies cu toţii.

SCENA II

Decor

O circiumă. Decorul poate fi construit instantaneu, deplasînd, de exemplu, masa din scena precedentă. Lumină de neon. Se schimbă locul scaunelor. Patronul cîrciumii stă îndărătul tejghelei (adică al mesei din scena precedentă); el poate fi jucat de același actor care l-a interpretat pe Patronul întreprinderii, fără ochelari și avînd acum, eventual, mustață și un șorț. Toate aceste schimbări se vor face vizibil, în fața publicului, îndărătul tejghelei apar rafturi cu sticle. Desigur, Patronul poate fi jucat de un alt actor, potrivit posibilităților financiare ale producătorului.
Intră Pierre Ramboul, Jacques Dupont, Casiera, Lucienne și Personajul.

JANINE *(Casiera, spre dreapta, adică înspre celălalt colț al tejghelei, în vreme ce ceilalți se așază în fața paharelor goale):* Nu mai beți un rînd cu noi, domnule?
JACQUES: Mai stai puțin.
PIERRE: Ne face semn că are de lucru. Totuși, cred că nu prea are ce face.
LUCIENNE: E puțin supărat
PIERRE *(Personajului):* Dacă pleci așa de repede va fi ceva supărare. Știi cum e cînd lucrezi ani de-a rîndul alături de cineva: te mai certi, te mai înfurii, dar sfîrșești prin a ține foarte mult la celălalt
JACQUES: E-o viață de om. *(Personajului:)* Nu-i așa?
PIERRE: Să mai luăm un rînd. Și după aia să ne întoarcem, că ne-așteaptă Patronul.
JACQUES: Avem tot timpul pînă la ora două! Avem și noi dreptul la o masă de adio! *(Personajului:)* Nu te grăbi. E rîndul meu să dau un pahar. Cînd ai să mai vii pe la noi să ne vezi, o să dai o șampanie.
PATRONUL CÎRCIUMII: Nu, acuma-i rîndul meu.
CASIERA: Ba al meu.
PATRONUL: Doamnele sînt invitatele noastre. Așa e frumos. Ei, ar merge un șnaps?
PIERRE: E cel care face cel mai puțin rău.
JACQUES: Un aperitiv nu te-mbată. Te trezește.

Patronul pune de băut; toată lumea dă paharul peste cap dintr-o mișcare.

CASIERA: Acum e rîndul meu.

JACQUES: Ah, nu, asta nu. N-o să delapidezi încasările firmei, doamnă casieră.

JANINE: Domnișoară, nu doamnă: *(Personajului:)* Mai demult, mă gîndeam să mă mărit. Acuma n-aș mai avea chef.

PIERRE *(Janinei):* Ți-ai fi stricat viața din cauza lui? *(Arată spre Personaj:)* Așa zicem toți - și după-aia uităm.

JANINE: Eu n-o spun așa. Am făcut o dată o experiență - și gata, mi-a ajuns!

JACQUES *(arătînd către Personaj):* Prietenul nostru se va simți stînjenit

JANINE: Tocmai la rîndul meu va trebui să plec. Cred că am clienți la casierie. *(Se ridică și se îndreaptă către Personaj; acesta se ridică și el.)* Să-i dau un pupic. *(Îl sărută. Personajul se așază la loc.)* O să mai vii să ne vezi. Deși nu prea cred. *(Iese.)*

JACQUES *(Personajului):* Cu aerul tău timid, cu alura elegantă, fața senină și gesturile aparent virtuoase, vezi bine că bietele femei te-au cam iubit în viață.

PIERRE: Donjuanul amantelor. Mai adă un rînd. *(Către Personajul care dă să facă un gest:)* Ba nu, zău, nu, nu tu... Mai tîrziu... E rîndul meu. *(Luciennei:)* Și ție o să-ți pară rău după el! *(Beau cu toții din paharele proaspăt umplute.)* Eu vă las. *(Luciennei:)* Nu, tu poți să mai rămîi. Să-i spui adio. *(Îi trage Personajului o palmă pe spinare.)* Mare pungaș mai ești, cu fața asta nebărbierită. Să-ți cumperi un costum nou. *(Către Lucienne, în șoaptă:)* N-o să te apuci să-i faci curte acuma, dacă-i plin de bani. Averea nu-l face nici mai deștept și nici mai frumos. Mă rog, știu că eu nu am confirmat speranțele pe care ți le-ai pus în mine. Dar ăsta nu-i un motiv ca să... *(Cu voce tare:)* Ei, gata, vă las. Distracție plăcută-n continuare. Eu mă duc la muncă, mă cheamă datoria. *(Iese.)*

LUCIENNE (Personajului): Ascultă-mă.

JACQUES: În c ă un rînd. Toarnă și pentru dumneata, patroane.

LUCIENNE *(Personajului):* Ascultă-mă.

JACQUES *(celor doi):* Dacă aveți ceva să vă spuneți, nu vă jenați de mine. Cînd știu că așa trebuie, pot să fiu surd și mut ca mormîntul. Știu și eu, ca toată lumea, ce e între voi. Zău așa... Ramboul părea că va avea un mare viitor cînd s-a angajat la noi... acum... acum...

PERSONAJUL: Cinci ani și-o lună.

JACQUES: Cinci ani și o lună... Rău a făcut că a băgat bani în afacerea asta. *(Personajului:)* Bine faci că-ți ții banii acasă. Bine faci. Ai dreptate, e mai înțelept așa.

LUCIENNE *(Personajului):* La o lună după aceea te-am părăsit.
JACQUES: Am fi serbat acuma cinci ani de la nunta voastră.
LUCIENNE *(Personajului):* Ascultă-mă. Ascultă-mă. Vreau să-ți spun... aș vrea să-ți spun...

Îl trage după ea la o masă și se așază amîndoi.

PATRONUL *(către cei doi):* Vă aduc paharele la masă.
JACQUES *(către Personaj și Lucienne):* Nu vă jenați din cauza mea. Eu îmi beau paharul la tejghea, cu patronul. Cînd o să terminați ce aveți să vă spuneți *(arătînd către Personaj)* o să mîncăm pentru ultima oară împreună caltaboș cu cartofi prăjiți.
PATRONUL: Asta-i specialitatea casei. *(Personajului:)* Nicăieri nu mai găsiți caltaboși ca aici. *(Patronul aduce la masă pahare pentru Lucienne și Personaj, după care se întoarce la locul său de după tejghea, față în față cu Jacques.)* Să mai luăm un rînd. E rîndul meu acuma.
LUCIENNE *(Personajului):* Dacă tot a venit momentul... adică dacă trebuie... dacă trebuie să pleci... Acuma pot să-ți spun tot. M-am purtat ca o proastă cu tine. Nu, să nu cumva să crezi că visez să mă iei cu tine. Dar știi bine că nu a fost numai vina mea.

Personajul aprobă din cap.

JACQUES *(Patronului):* Ia spune, ai auzit vestea? Scrie-n ziarul de azi. Ei, ce spui? Pe mine nu mă miră deloc.
LUCIENNE *(Personajului):* Nu mai știam ce să mă fac. Iar tu știai și mai puțin pe ce lume ești. Nu mai vedeam limpede, nu mai vedeam deloc clar ce se întîmplă cu dragostea noastră. Acum îmi dau seama că... cred, acuma, că...
PATRONUL *(lui Jacques):* Vor să-i distrugă pe micii comersanți, pe meșteșugari, trebuie să facem ceva.
LUCIENNE *(Personajului):* Cred că totuși ne iubeam. Eu, cel puțin, te iubeam. Dar cu tine nu se știe niciodată. Ești atît de neclar, atît de imprecis. Ar fi trebuit să te explici...
JACQUES *(Patronului):* Nu trebuie să cedezi deloc. Tocmai vorbeam de asta aseară, la întrunire.
LUCIENNE *(Personajului):* Nu ai îndrăznit. Nu erai d e c i s. Într-adevăr, ești un personaj enigmatic. Ei, da, Ramboul, desigur... Nu mi-o ierți, știu. Dar eram distrusă, nu știam ce fac. Cînd l-am văzut părea atît de energic, de plin de voință, așa de plin de posibilități de viitor. M-a dus la bal, m-a dus de două ori la

teatru, la un restaurant elegant, unde cînta orchestra. După care toate distracţiile astea au început să-l plictisească. Iar eu mi-am dat seama că nu era chiar aşa de rău cu tine. Mi-a promis totul. Ăsta-i defectul lui. Tu nu mi-ai promis niciodată nimic. Ăsta-i defectul tău. El m-a făcut, cel puţin o vreme, să văd viaţa în roz, după care şi-a pierdut toţi banii. Să nu cumva să-ţi bagi banii în întreprinderea asta. Nu va ajunge niciodată o întreprindere serioasă. Îţi spun asta şi poţi să mă crezi, fiindcă sînt absolut dezinteresată. Nu ca să mă iei cu tine îţi spun asta Poate că tocmai asta şi este greşeala mea. Am fost decepţionată din cauză că nu te-am putut face să iubeşti viaţa, că nu ţi-am insuflat nici un elan, nici un fel de speranţă. Mi se părea că nu iubeşti cu adevărat. Dacă m-ai fi iubit cu adevărat... Iubirea mută munţii din loc, ştii! Iubirea frînge oţelul cel mai tare. Iubirea rupe toate zăvoarele. Nimic nu-i poate rezista, ştim prea bine asta. Cel puţin, aşa se zice. Mediocritatea ne face să fugim de iubirea cea mare. Marea iubire nu ştie ce-i aia resemnare. Cine ştie? Poate că în alte circumstanţe am fi reuşit Poate că şi acum focul mocneşte sub cenuşă. Ei bine, da, poate că înăuntrul nostru, în cenuşiul din noi nu mai sînt decît ruine prăbuşite peste alte şi alte ruine. Dar poate că acolo s-a înălţat cîndva un templu, un templu măreţ, cu coloane de lumină şi un altar scăldat în flăcările iubirii... E numai o presupunere. Poate că nu a fost şi nu e nimic altceva decît haos. Poate că numai lipsa banilor ne-a tăiat elanul. Poate că munca stupidă şi monotonă pe care o făceam toată ziua. Am putea să încercăm încă o dată. Asta nu fiincă eşti bogat acuma... adică ba da, poate că tocmai fiindcă eşti bogat vei fi mai liber. Şi mă vei lua şi pe mine în libertatea asta a ta, vom fi amîndoi în libertatea ta regăsită. Vom călători mult, vom vedea ţări frumoase, vom lua avionul, vom merge departe, departe, pe deasupra oceanelor. Vom merge în insule. Uite, vezi, deja am două fire de păr alb. ... Şi dacă te vei plictisi pe insule, atunci... Of, mă faci să sufăr... Pot să mai iau un pahar? *(Patronului:)* Mai aduceţi-ne două pahare. Da, tot din asta.

Patronul le aduce două pahare.

PATRONUL: Poftiţi, copiii mei.

JACQUES *(care l-a urmărit din ochi pe Patron şi i-a privit o clipă pe Lucienne şi Personaj care rămîn în tăcere un moment):*

Mai dă-mi şi mie unul. De plătit plăteşte dumnealui. Oricum, un pahar în plus sau în minus nu contează pentru el.

Patronul se întoarce la tejghea, îi pune un pahar lui Jacques, îşi toarnă şi lui unul, în vreme ce Lucienne şi Personajul, sub privirile celorlalţi, îşi sorb încet băutura.
Jacques şi Patronul îşi dau peste cap paharul şi se uită unul la celălalt, făcîndu-şi cu ochiul.

LUCIENNE *(Personajului):* Crezi oare că totul e pierdut? Crezi? N-ar fi trebuit să-ţi spun ce ţi-am spus. Mai bine era să-ţi fi scris. Cînd scrii, te gîndeşti mult mai bine la toate. Le explici mult mai bine. Acuma îţi vei găsi o fată mai tînără. Totul se poate, cînd ai bani. Poate că nu vei găsi pe nimeni. Fiindcă nici n-ai să cauţi. Spune şi tu ceva. Sînt convinsă că, totuşi, mă auzi. Sînt convinsă că nu te plictisesc. Nu sînt sigură că nu te plictisesc cumva. Ba sînt convinsă că te plictisesc. Eşti aşa de ciudat. Oh, poate că nici măcar ciudat nu eşti. Niciodată n-am ştiut cine eşti. *(Tăcere.)* Niciodată nu am ştiut cine eşti. Niciodată nu am ştiut ce vrei. Niciodată nu ai vorbit prea mult. Oricum, măcar din timp în timp spuneai Şi tu cîte ceva. Spuneai că uite ce vreme frumoasă e astăzi! Şi mi-ai spus că mă iubeşti. Mă mai iubeşti, oare? Nu poţi să spui că nu s-a întîmplat nimic între noi. Ar fi mare păcat să nu se fi întîmplat, pentru tine, nimic între noi. Aşa ceva nu e adevărat îmi spuneai că am picioare frumoase, că am un corp frumos şi ochi frumoşi. Am încă picioare frumoase. Strălucirea ochilor nu mi s-a stins. Ascultă, tu crezi că-mi mai poţi oferi o speranţă? Nu spun că acuma, imediat, dar în cîteva zile, peste cîteva luni... O să aştept. Cu Ramboul a fost o tragedie. Ştiu, e un ins superficial. Vorbeşte vrute şi nevrute, e fanfaron. E mai plicticos decît plictisul. Mai plictisitor, decît tine. Te vei întoarce să mă mai vezi? Sau, mai degrabă, scrie-mi. Vrei să-ţi dau numărul de la căsuţa mea poştală? Haide, spune ceva Vorbeşte. *(Personajul tace.)* Ăsta e ultimul tău cuvînt? Ce n-aş fi dat să nu se întîmple aşa! Ca şi tine. Şi tu eşti la fel de nefericit. Ba nu, tu nu eşti nici măcar nefericit. Aşa e! *(Personajul tace.)* Ăsta e ultimul tău cuvînt? *(Personajul tace.)* Sînt tristă. Dar nu-ţi port pică. Cred că m-am înşelat crezînd că tu nu eşti ca toţi ceilalţi. Bun, sau, mai degrabă, ei da, asta e: eu mă duc. Te pup. (*Îl sărută pe frunte.)* Nu mă săruţi? De adio sau de la revedere. *(Personajul se ridică şi o sărută din vîrful buzelor.)*

PERSONAJUL: Eu... eu...

LUCIENNE: Întotdeauna se întîmplă aşa. Scrie-mi. Cred că ai să-mi scrii. Oh, ba nu. nu cred. *(Îşi termină paharul şi se ridică de la masă. Către Jacques şi Patronul cîrciurnii:)* La revedere. *(Personajului:)* La revedere. Adu-ţi aminte: eu sînt aici. *(Iese. Personajul se aşază la loc.)*

SCENA III

Aceiaşi, fără Lucienne

JACQUES *(se îndreaptă către masa Personajului, care rămîne tot pe scaun):* Va să zică a plecat proasta aia? N-am vrut să vă deranjez. Poate că aveaţi ceva să vă spuneţi. Nu am vrut să trag cu urechea. Ştiu şi eu să fiu discret. *(Şi totuşi numai asta făcuseră, el şi Patronul, pînă acum: trăseseră cu urechea.)* Discret, discret, dar oricum se ştie totul. *(Ridică paharul.)* Mi-aduc paharul ca să bem împreună, da? Se poate? Nu te deranjez? Totul se ştie. *(Se aşază în locul Luciennei.)* Îmi permiţi? Ei, da, da, da. Cinşpe ani împreună - e ceva! Aşa că se ştie totul. Idioata... Pardon, nu-ţi place să-i spun aşa... Poftim: Lucienne n-a făcut o afacere bună măritîndu-se cu Ramboul. Da' lasă că ai avut şi tu timpul să profiţi, orişicît. Nu că aş fi fost eu gelos. Aveam şi eu fetiţele mele şi, de altfel, o aveam chiar pe nevastă-mea, cu care nu mă plictiseam, aveai tu dreptate. Nu vreau să te jignesc, dar mă întreb ce găsea oare la tine. Erai un tip mai degrabă cenuşiu, posac. Ba nu, nu „posac" e termenul nimerit. Trist, ăsta-i cuvîntul. Păreai că vii mereu de la o înmormîntare. Şi totuşi n-aveai familie. Nu aveai nici prieteni. Cel puţin nu spuneai că ai fi avut. Eşti un ciudat. Şi totuşi îmi plăcea de tine. Dacă-ţi spun că ne aveam ca fraţii! Mai bem unul? Şefule, mai adu-ne două pahare. Şi pune unul şi pentru matale. *(Moment de tăcere.)* Ei, va să zică, ia spune, ce ai de gînd? Ce-o să faci cu tot bănetul ăsta? N-o să-l îmbogăţeşti pe şefu'! Ne-a avut el îndeajuns. E un rechin, de fapt. deşi nu s-ar zice. Pare drăguţ, însă... obiectiv văzînd lucrurile, e un rechin. Un rechin obiectiv. Un duşman al clasei noastre. Noi doi am fi putut face ceva împreună. Am fi putut crea o mişcare în întreprinderea aia. Dar cu tine aşa ceva e imposibil. Ţie ţi se rupea în paişpe de

toate. Erai mut. Ţi-era frică. Totul ţi-era indiferent Nu credeai în nimic. Treişpe ani, ba nu, cinşpe, ba nu, treişpe: treişpe sau cinşpe? Ce trece timpul! Mă rog, aşa se duce viaţa, fără să faci n i m i c ... Însă tu, tu aveai conştiinţă de clasă! Doamne, cît te iubeam. Te iubeam ca pe un frate... Cincispreze ani împreună... sau treisprezece... Cincisprezece ani împreună... Cinşpe sau treişpe?

PERSONAJUL: Hai să zicem paisprezece.

JACQUES: Da. paişpe, nici ca mine, nici ca tine. Şi ce să faci cu viaţa dacă nu ai nici un ideal? Viaţa trebuie sacrificată în numele unui ideal. *(Patronului:)* Mai adu-ne două! *(Patronul serveşte.)* Altminteri te plictiseşti. Şi nu eşti bun de nimic. *(Patronul pune paharele pe masă.)* Şi pune unul şi pentru matale. *(Personajului:)* Am tot încercat eu să te smulg din plastilină. Da' nu te lăsai neam. Ţi se rupea-n paişpe de toate nedreptăţile. Da' eu nu m-am supărat pe chestia asta. Nu m-am supărat şi ţineam la tine. Ne aveam ca fraţii. Cincisprezece ani împreună. Faţă-n faţă la birou. Sau treişpe?

PERSONAJUL: Paisprezece.

JACQUES: Nici nu-ţi dai seama cît sînt de vinovaţi oamenii de felul tău. (*Îl ţintuieşte cu privirea şi cu degetul arătător:)* Tu eşti vinovat. Din pricina ta se petrec toate relele din societatea noastră, din tot sistemul, tu le acoperi, tu le acorzi justificarea. Vrei să-ţi spun eu ce se întîmplă? Tu eşti sistemul. Toată greşeala e-a ta. Ei, da, lucrăm de-atîta vreme împreună. Cincisprezece ani, sau treişpe - tot aia e. Cum ai vrea să se schimbe totul, dacă nu pui şi tu umărul? Însă cu bănetul pe care-l ai acum ai putea face şi tu ceva. Ai putea să ne ajuţi. Nu trebuie să-ţi dai banii la săraci. Trebuie să-i laşi să se afunde în mizerie, ca să se revolte. Bani trebuie să le dai sindicatelor. Trebuie plătite cadrele, plătiţi ziariştii, militanţii, oamenii care muncesc. Dar tu n-ai cum să înţelegi asta. Tu eşti egoist. *(Patronului:)* Patroane, mai adu-ne două pahare. Ba nu, adu doar unul, că domnul nu bea. Sau adu două, totuşi. Unul va fi pentru dumneata. *(Personajului:)* Dacă ţi-aş cere bani pentru munca mea de militant sindical, m-ai bănui că-ţi cer bani ca să beau. Ei bine, n-am nevoie. Eşti un porc.

PATRONUL *(aduce un pahar pentru Jacques şi unul pentru sine, pe care-l dă pe gtt stînd în picioare):* Nu tre' să-i spuneţi aşa. domnu' Jacques. Toţi sîntem nişte porci.

JACQUES *(dă pe gît paharul):* Mai mult sau mai p u ţ i n. Însă sîntem cu toţii victimele condiţiilor obiective.

PATRONUL: Ei bine, hm. ştiţi... eu m-am spetit muncind toată viaţa. Nici măcar n-am o diplomă de studii... Am fost ucenic la coafor, apoi am fost băiat la toate într-un restaurant, m-am spetit muncind toată ziulica, după care cu mîinile mele mi-am făcut prăvălie, apoi circiuma asta Iar acuma-s patron. Iar la banul meu ţin, să ştiţi. N-aş da un sfanţ nimănui. Să se descurce fiecare cum poate. Asta-i societatea.

JACQUES: Atunci asta-i jungla. Eşti un capitalist Eşti un duşman al poporului.

PATRONUL *(lui Jacques):* Iar dumneata slujeşti nişte amăgeli care nu s-au împlinit niciodată. Nişte vise care se spulberă cînd te trezeşti din somn. Cine nu ştie să profite de viaţă - să se spînzure. Ei bine, eu, hm, eu ştiu să profit.

JACQUES *(Patronului):* Nu profiţi deloc. Lucrezi de te speteşti din zori în noapte, cum singur ai spus. Din zori şi pînă la miezul nopţii. Şi dumneata eşti un alienat.

PATRONUL: Asta nu-i adevărat. Eu mă distrez. Beau cu clienţii. Toţi clienţii îmi sînt prieteni. *(Personajului:)* Nu-i aşa, domnule? Nu v-am tratat eu bine vreme de treişpe sau cinşpe ani, cît aţi mîncat zilnic la mine?

JACQUES *(Personajului):* Ţin totuşi la tine. *(Patronului:)* Şi la dumneata ţin. Mai adu-ne trei pahare şi ia-ţi şi dumneata unul. Bea cu noi - asta-i democraţia. *(Personajului:)* Nu-ţi face griji, sînt puţin nervos - ce vrei? voi rămîne fără tine, aşa că trebuie să mă obişnuiesc cu altul. Te-am iubit ca pe un frate. Erai răcit tot timpul. Şi te ştergeai mereu la nas cu batiste murdare. Dar m-am obişnuit. Mă obişnuisem cu tine aşa cum erai. Acuma, trebuie să mă obişnuiesc cu batistele murdare ale altuia. Şi cu sforăiturile altuia. Care va fi un om de treabă, poate, dar nu unul ca tine. O să aibă tot felul de ticuri. O să-şi cureţe urechile cu unghia, o să-şi bage degetu-n nas, o să scuipe pe jos. Aşa va fi veşnic în noua societate. *(Către Patron, arătînd spre Personaj:)* Mai vrea să bea. Mai adu-ne trei pahare. Ei da, mi se rupe de şefu', aşa sărbătoare nu am în fiecare zi. Fiindcă asta serbăm acuma: plecarea ta. Tare aş fi vrut să serbez plecarea altuia, a celui care va veni. Dacă e ca pentru asta să mai aştept cinşpe ani, pe vremea aia o să ies la pensie. Cînd voi fi la pensie, voi avea timp să militez pe tărîm social şi totul se va schimba. O să vezi că are să se schimbe, între timp, putem să halim. El plăteşte. O friptură de văcuţă burgundă pentru două persoane. Ba nu. pentru toţi trei. Şi un vin, nu d-ăla roşu de masă, din care beau muncitorii. Adu un vin fin, un *beaujolais!*

PATRONUL: Am unul şi mai bun. Am un *châteauneuf* e mai tare. Şi am şi *bourgogne*. Merge mai bine cu friptura burgundă. Vine. *(Ca şi cum ar fi spus o vorbă de duh:)* Ah. ah, ah, vedeţi că ştiu şi eu să glumesc în viaţă. *Bourgogne*-ul e pentru burgunzi. Pentru burgunzii adevăraţi, nu pentru cei de adopţie.

JACQUES: O să mă naturalizez burgund.

PATRONUL: Nu-i nevoie. Vinul de Burgundia e mai bun la Paris decît în Burgundia. Îl exportă ei.

JACQUES: Adu-ne o sticla.

PATRONUL: Aduc şi nişte răcituri.

JACQUES *(Personajului):* Vezi tu, bătrîne, e nevoie ca justiţia... *(Patronul aduce farfuriile.)* ...Stai cu noi, Patroane. Ia-ţi un scaun. *(Patronul se execută. Personajului:)* Vezi tu, prietene...

PATRONUL *(s-a aşezat):* Ah, vinul de Burgundia!

JACQUES: E tot ce este mai important... E chiar esenţialul. *(Personajului:)* Vezi tu, dragul meu... *(Patronul vine cu paharele si pune de băut. Toţi trei ciocnesc.)* În sănătatea ta...

PATRONUL: In sănătatea dumneavoastră.

JACQUES: Vezi, tu, bătrîne... Cinşpe ani de lucru împreună... păi asta înseamnă ceva, ce naiba... Cum o să mă descurc eu cu altcineva... *(Către Patron şi Personaj:)* În sănătatea ta, în sănătatea matale... Cinşpe ani împreună, sau treişpe... e-o viaţă de om! Spună oricine ce vrea, dar asta înseamnă ceva. În sănătatea ta... în sănătatea matale... Fiindcă, cum îţi spuneam - şi trebuie să mă crezi... uite că nu mai e strop de vin în sticlă.

PATRONUL: Aduc alta.

JACQUES: Ah, nu, să nu exagerăm.

PATRONUL: Numai trei pahare. E rîndul meu, acuma. *(Se duce după pahare şi revine foarte repede.)*

JACQUES: Ei bine, spună şeful ce-o vrea, eu nu mă mai duc la birou. Nu e oricînd ultima zi cînd ne vedem. Deşi eu cred că nu va fi ultima. O să mai vii să ne vezi.

PATRONUL *(Personajului):* V-am servit bine, domnule, aşa că - vreţi, nu vreţi - o să mai treceţi pe la noi. Întotdeauna veţi fi binevenit şi bine servit la noi.

JACQUES: Însănătateata.

PATRONUL: Însănătateadumneavoastră.

Dau toţi peste cap paharele. Patronul se duce după alte şi alte pahare şi revine din ce în ce mai repede.

JACQUES *(Personajului):* O să mai vii tu pe-aici, bătrîne... Nu-ți uiți prietenii așa de ușor. Nu ne-om fi înțeles noi chiar întotdeauna...Laurmaurmei,euți-amreproșatmereucă...Înfine,treabata,tuho converti... ah, nu la liturghie, ci că vei intra în Mișcare.

PATRONUL și JACQUES *(ciocnind):* Noroc! Noroc! Acuma e rîndul meu...

PERSONAJUL: Nu. E rîndul meu.

Patronul aduce alte pahare pline.

JACQUES *(Personajului):* Treișpe ani împreună! Ba nu, cinșpe.

PATRONUL *(aducînd mereu pahare și plecînd după altele):* N-ați mîncat niciodată așa o friptură. E specialitatea mea și mă laud cu ea. Iar vinișorul merge de minune cu fasolica.

JACQUES *(Personajului):* Poate că a și venit altcineva în locul tău. Ah, ce n-aș da să văd mutra celui nou. Doamne, tare mi-ar fi drag s-o văd. Mă săturasem de moaca ta. Cinșpe ani împreună - e ceva, nu? *(Patronului și Personajului:)* Hai noroc!

PATRONUL: Noroc. Nu să egzistă o iahnie de fasole ca asta-n tot Parisu'. Maică-mea era din Toulouse, așa că la mine nu se găsește cidru. *(Aduce alte pahare:)* Și nici bere. Berea-i bună la nemțotei.

JACQUES *(Personajului):* Nu vreau să te jignesc spunînd asta.

PATRONUL *(aducînd alte pahare):* Vă aduceți aminte... de război? Erau duri nemții, domnule, da' erau corecți. Toți sîntem la fel cînd sîntem soldați.

JACQUES și PATRONUL *(ciocnind cu Personajul):* Hai, noroc.

PATRONUL *(Personajului):* În sănătatea matale. Pot de acuma să-ți spun „tu". Ca de cinșpe ani mănînci aici la mine.

JACQUES: Cinșpe ani de lucru împreună. Zi de zi. Ei? Ce zici? Zi după zi. Noroc că mai erau și nopțile.

PATRONUL *(aduce alte pahare. Către Jacques):* Noaptea dispăreai, pungașule! *(Arată spre Personaj:)* El nu.

JACQUES: Ah, nu-l știi. Lasă că a avut-o și el pe Lucienne a lui, a avut-o și pe Janina lui, lasă, lasă. Ce? nu crezi? Nu l-ai crede în stare, cu figura asta a lui.

JACQUES, PATRONUL și PERSONAJUL: Hai, să trăiești, hai noroc, hai, sănătate!

Du-te-vino al Patronului. Jacques repetă.

JACQUES: Cinșpe ani în aceeași prăvălie. Mi se rupe de șefu'! Tare mă săturasem de moaca ta. Dar țineam unul la altul, totuși.

Patronul vine cu alte pahare.

JACQUES, PATRONUL și PERSONAJUL: În sănătatea ta, hai noroc, hai să trăiești!

Jacques se îmbrățișează cu Patronul. Amîndoi îl îmbrățișează pe Personaj, care încearcă să se țină mai deoparte, dar nu reușește pînă la urma.

SCENA IV

Personajul, Bătrîna

Scena esta goală. Numai un scaun, așezat în fața scenei, puțin în stînga spectatorilor. În fața doamnei care stă pe scaun se află Personajul, îmbrăcat ca în scenele precedente - pardesiu gri, pălărie gri, pantofi negri. Cînd își va scoate pardesiul va fi îmbrăcat într-un costum gri, firește. Cravată neagră.

BĂTRÎNA *(tipul mic-burgheză. Pe cap, o pălărie prinsă cu un ac uriaș. Poartă, desigur, un taior de culoare închisă):* Nu vă faceți griji, dragă domnule, o să vă puteți mobila foarte ușor apartamentul. Faceți ca mine: cumpărați-vă totul de la Galeriile centrale. E aproape de-aici, la patru sute de metri. Au marfă foarte bună, produsă de meșteri talentați și cinstiți. Ce nu au expus îți aduc din depozit. De fapt, noi avem aici doar o sucursală a Galeriilor centrale, care sînt chiar în centrul orașului. Dar aduc și aici tot ce trebuie. Să nu cumva să credeți că la mahala nu avem de nici unele. Nu ne lipsește nimic. Acuma, că ați cumpărat acest apartament, pot să vă spun că ați făcut foarte bine. Se construiește mult în zilele noastre, așa că apartamentele se vînd după planurile arhitectului. Nu știu cum sînteți dumneavoastră, dar eu. domnule, nu pricep nimic cînd mi se arată planurile pe hîrtie. În plus. construcțiile moderne se fac foarte repede, investitorii nu se gîndesc decît la bani, drept pentru care casele nu rezistă mai mult de douăzeci de ani. iar ei le fac anume șubrede, ca să cîștige și mai mult și să se distrugă iarăși peste douăzeci de ani. E mai

bine să vezi casa gata construită. Chestia cu planurile îți ia ochii. Casele noi au pereții subțiri, de auzi toată ziua tușea vecinului, sau cînd trage apa la veceu. Auzi tot ce vorbesc. Îi auzi cînd hîrîie și scuipă. Se aude totul, totul, totul. Atîta spun, nu mai mult. M-ați înțeles, nu-i așa? Trebuie să bagi banii în piatră. Așa am făcut și eu, bineînțeles, am pus piatră adevărată, nu cărămizi de carton și paie. Dragă domnule, am încercat de toate - și tot piatra e cea mai sigură. Vin la tine notarii, le împrumuți bani, ei îți promit marea cu sarea, ba că îți dau opt la sută, nouă la sută, zece la sută, unșpe la sută. doișpe la sută... după care habar nu mai ai ce se întîmplă cu banii tăi. fiindcă ei dispar cu tot cu fondurile. Notarii ăștia sînt niște pungași. O să-mi spuneți că nu mai există pungași în zilele noastre! Există oameni care susțin că așa a fost dintotdeauna, dar eu așa ceva nu cred. Înainte vreme oamenii erau mai cinstiți. Mai existau meșteri serioși, care-și slujeau cu cinste meseria și le plăcea numai treaba bine făcută. Acuma nu-i mai pasă nimănui de nimic! Fără îndoială, trebuie să depuneți niște bani, cu prudență, desigur, fiindcă trebuie să trăiți din niște dobînzi, ca să puteți profita în liniște de casa dumneavoastră. Eu mi i-aș depune mai degrabă la o bancă agricolă, astea-s mai sigure, fiindcă sînt construite pe grîu. Piatra-i piatră, grîul e grîu. nu există nimic mai solid ca ele. E nevoie și de grîu. nu-i așa, domnule? Altminteri n-ai pîine și n-ai ce mînca. N-ai macaroane, n-ai nimic. Iar grîul nu e ca acțiunile din bancă, el e sigur, nu se devalorizează cînd vine criza economică, așa cum se întîmplă acuma. Zău, domnule, o să vă fie foarte bine aici. Casa nu-i nici nouă, nici veche. Stați la etajul trei, nu stați chiar departe de centru, aveți autobuze, dacă vă trebuie, nu mai avem tramvaie, însă există taxiul la nevoie. Domnule, casa asta are o sută de ani. Dar dumneavoastră nu aveți nici o nevoie să vă deplasați zilnic la Paris: ce să faci toată ziua la Paris dacă ești pensionar? Bineînțeles că intrarea în apartament e cam întunecoasă. *(Personajul urmărește gesturile cu care Bătrîna îi arată una, alta.)* Dar nu rămîne nimeni veșnic la intrare. La intrare se intră - și gata. Intrarea e făcută ca să intri și să ieși, de-asta îi și spune „intrare". Lîngă ușă, acolo, în stînga, aveți toaleta, cum vedeți. Instalația sanitară e solidă, chiar eu am înlocuit-o. Cînd trageți apa. n-o să vă rămînă lanțu-n mînă. Văd că vă uitați la pereți. Bineînțeles că e nevoie de-o zugrăveală și totul o sa pară ca nou. Aveți, apoi, și ușa cu glazvand, care dă în camera mare,

unde ne aflăm noi acum. Vedeți ce luminată e prin cele trei ferestre. E-o cameră mare, luminoasă, puteți să vă faceți sufrageria aici, aveți și WC-ul de serviciu, apoi bucătăria, după cum ați văzut, iar după aceea cele două camere care dau spre curte. Într-una din ele puteți să vă faceți dormitorul, iar în cealaltă, zău așa, sînteți încă tînăr, vă puteți însura și să faceți copii, așa că cealaltă merge de cameră de copii. E bine ca bărbatul să nu îmbătrînească singur. Singurătatea nu e întotdeauna ceva vesel. Dar, mă rog, eu nu mă bag unde nu-mi fierbe oala. N-o să vă dau eu sfaturi dumneavoastră. E numai părerea mea, nu caut să v-o impun. Iar cînd ai copii, ai și necazuri. Sînt nerecunoscători, nu toți, mai sînt și copii buni, dar sînt și răi. În sfîrșit, e bine să iei ce-i bun din viață. Dacă nu aveți de gînd să vă însurați, puteți să faceți din camera cealaltă o debara... Să vă puneți acolo valizele și hainele. Iar aici, domnule, după cum vedeți *(arată cu degetul în direcția publicului)* este o fereastră care dă în străduță. Iar la stînga *(Personajul urmărește cu privirea indicațiile femeii)* cealaltă fereastră dă în strada Chatillon, care vine la capătul străduței noastre. Adevărat, mai trec camioane, mai trec autobuze, se mai face ceva zgomot, dar e departe. Pentru mine zgomotele astea sînt ca un sforăit ușor, ceva odihnitor, care mă adoarme. În fine, nu toată lumea e ca mine, mai sînt și oameni pe care zumzetul ăsta îi agasează. Eu vă doresc să fiți ca mine. Iar dincolo mai este o fereastră, de unde vedeți străduța, așa cum v-am spus. Încă un spectacol. Acolo, pe de o parte-i orașul, iar de cealaltă provincia. E liniștit aici la noi, domnule. Faceți doi pași, numai, și ajungeți deja la sute de kilometri de oraș. E o liniște ca de cimitir. Dar un cimitir viu, domnule, dacă pot să spun așa. Numai bătrîni pensionari. Nu tineri pensionari, ca dumneavoastră. Bătrîni, bătrîni adevărați. Avem și un rus alb, domnule, un domn foarte politicos. Este duce, domnule. L-a alungat revoluția din țara lui. Vă dați seama! Să alungi niște oameni așa de bine crescuți! Toată ziua se plimbă cu cîinele, are un cățeluș mic, mic de tot Tot așa de bine crescut ca și stăpînul lui. „Tel maître, tel valet." Și doamna de la doi are un caniș. Ăsta nu-i la fel de bine crescut Și nici stăpîna lui nu este. O dată, m-a mușcat de pantof. Iar pe străduță, vedeți și dumneavoastră căsuțele, curțile cochete cu copăcei. Iar acolo, în față, vedeți doi bătrînei. domnule, doi bătrînei care stau ca doi îndrăgostiți. Nu ies decît împreună, nu-i poți vedea decît laolaltă. Unul îl sprijină pe celălalt, care se sprijină într-un

baston. Se îmbrățișează. E minunat, domnule. De fiecare dată cînd mă uit la ei îmi simt ochii în lacrimi. Iar acolo, în dreapta, vedeți altă casă. una mai mică, unde șade un bătrîn, domnule, îl vedeți. Iese în fiecare zi. cu excepția zilelor în care e bolnav. Nu-i un om prea vesel. Vedeți, de-asta vă spuneam să vă însurați, ca să nu ajungeți așa ca el. Și la stînga căsuței lui e o alta. uitați acolo, unde-i mamaia aia grasă. Ei, cu femeia asta e și mai trist. Iese în fiecare seară în fața casei și îl așteaptă pe fiu-său. De douăzeci de ani îl așteaptă. A plecat nu se știe la ce război, sau în America. Nici ea nu mai știe unde i-a spus că pleacă, fiindcă a trecut tare mult de atunci. Dar ea iese seară de seară în poartă, cînd plouă își ia și umbrela, iar cînd e soare stă pe un scaun la poartă. Se uită-n dreapta, întotdeauna la dreapta, înspre aceeași parte și așteaptă, așteaptă… așteaptă și… și tace. Pînă acum cîțiva ani, plîngea, se văicărea și se întorcea în casă în lacrimi. Acuma s-a mai liniștit. Nu mai vorbește de una singură. Stă acolo pînă se lasă noaptea, după care își ia scaunul și intră în casă. Dar în afară de asta, totul e foarte vesel pe la noi, domnule. Primăvara toate grădinile se umplu de flori, niște flori frumoase, foarte mari, cum nu vedeți prin centru. Și colorate în toate culorile. Aici cresc mult mai bine decît în centru și mai frumos decît în mahalalele din nord. Aici la n o i . În sudul orașului, e mai cald, firește. Aici. mai ales duminicile, cerul e foarte senin și albastru. De obicei joia devine albastru închis. Și cum sîntem mai aproape de ecuator decît sînt centrul sau mahalaua din nord. la noi soarele-i mai mare și mult mai aproape. Zilele sînt mai lungi la noi, iar nopțile sînt mai înstelate decît în alte părți. Mă uitam și eu adesea la cer, cînd aveam insomnii, ori cînd mă întorceam de la cinema. Veneam de la cinema cu soțul meu. Soțul meu a murit, domnule. De aceea și vînd casa. Nu mai pot să trăiesc aici. Eeeh, dacă l-ați fi cunoscut pe soțul meu! Nu vă puteți da seama ce va să zică să fii văduvă. Oh, domnule, vă doresc să nu ajungeți niciodată să știți ce înseamnă asta. Noi nu ne-am despărțit niciodată. Și asta vreme de patruzeci de ani. A fost de toate: comersant, om de afaceri, antreprenor, tehnician, mașinist la teatru, sufleur, a avut chiar o spălătorie automată, nu departe de-aici, la vreo două sute de metri, i-a cedat-o asociatului lui. Chiar: puteți să vă duceți acolo la spălat rufele. Iar la urmă a fost șef de gară. Visa să intre în poliție, ar fi fost bun pentru așa ceva. Vai, domnule, era un erudit. Citise toate romanele polițiste. Avea o colecție

întreagă. Şi a murit, domnule, a murit aşa, dintr-o dată. Vorbeam cu el aici. într-o seară. Nu prea fusese în apele lui în ziua aceea. Avusese necazuri cu livratul mărfii, era cam nervos şi ne-am cam ciorovăit. Se certa mereu cu mine, în special cînd avea necazuri cu marfa. Dar apoi ne împăcăm lîngă foc, uitaţi, acolo, în faţa şemineului, unde erau două fotolii faţă în faţă. Eu tricotam, el îşi citea cartea sau gazeta, la pagina cu crime. Era un om bun, totuşi, să ştiţi, domnule. Nici nu vă daţi seama ce om bun era Trăia, pesemne, mai uşor în imaginar. După care şi-a dus mîna la inimă, s-a ridicat dintr-o dată - ceea ce m-a înspăimîntat - eu i-am spus: „Jean, ce ai?" - iar el a căzut, s-a întins pe jos cît era de lung. Era un bărbat înalt, avea vreo doi metri. Cînd l-am privit aşa, întins pe jos, mi s-a părut că are patru metri. S-a prăbuşit dintr-o dată, ca o coloană. Am chemat doctorul, am chemat preotul, eram ca nebună, domnule. Niciodată nu aş fi crezut că mi se poate întîmpla aşa ceva. Niciodată nu mă gîndisem la asta. Credeam ca proasta că viaţa o să dureze o veşnicie. Am izbucnit în plîns în braţele preotului. Trebuia să te aştepţi la asta, mi-a spus preotul, nimeni nu e scutit de moarte. Mai devreme sau mai tîrziu, toţi trebuie să trecem prin asta. Bunul Dumnezeu l-a chemat la el. El nu credea în Dumnezeu. Dar eu credeam, eu sînt credincioasă şi cred că-l voi regăsi cîndva, sub un copac, într-o grădină numai floare. Doctorul mi-a spus că a murit de atac de cord. Cică i s-a oprit inima. Cum, adică, .,i s-a oprit inima"?, am întrebat eu. Aşa se întîmpla, mi-a răspuns el, „oamenii mor întotdeauna, cînd inima încetează să le mai bată". Şi ce bărbat voinic era, domnule. Era tare ca un turc. Te făcea praf numai dintr-un pumn. Ne înţelegeam bine. O dată, cînd era beat, mi-a dat o palmă de mi-a dat sîngele pe nas, mi-a rupt un dinte. Însă după aceea mi-a cerut scuze. Ah, ce bărbat politicos era, un adevărat om de lume. Nu pot trăi în casa asta fără el. Mă duc să stau la o nepoată nemăritată, în Provence, lîngă mare. Are două camere, ne va fi de ajuns, cîte una pentru fiecare. Nepoata mea vrea să se retragă la pensie, iar cu pensia ei şi cu banii pe care o să-i aduc eu de la vînzarea apartamentului, o să încropim un fond din care vom putea trăi, modest, amîndouă. Nu ne trebuie prea mult, aşa că vom trăi fără griji ani mulţi, zece, cincisprezece sau douăzeci de ani. Mai mult nu vreau să trăiesc, fiindcă acuma ştiu ce este moartea. Ştiu că e posibil să murim. Ştiu că totul are un sfîrşit. Ca să vezi. nu mă gîndisem înainte la asta. Ei bine. iată

că voi trăi lîngă nepoata mea şi nu am să mor singură. Pentru ea nu voi fi o greutate, de vreme ce îi aduc nişte bani în casă. Nu vreau să fiu o povară pentru ceilalţi, căci, domnule, atunci cînd nu mai eşti bun de nimic şi trebuie să fii îngrijit de alţii, lumea ajunge să-ţi dorească moartea, ca să scape de tine. Poftim, eu am îngrijit-o pe bunica mea, fiindcă mama mea a murit tînără. Iar cînd bunica a murit, eu am zis „uf, bine că s-a dus". M-am simţit uşurată şi totuşi am iubit-o. O iubeam, domnule, nu vă puteţi imagina cît de mult o iubeam. Iar după aceea m-am căsătorit. Aşa că, de acum înainte, trebuie să mă aştept la orice. Sînt bătrînă. Nepoata mea nu mai e nici ea tînără. Aşa că trebuie să te gîndeşti la orice, să prevezi tot ce se poate întîmpla, mă gîndesc şi la viitorul ei, cînd eu n-oi mai fi: cu banii pe care-i va încasa pe apartamentul de pe Coastă, pe care-l va putea vinde americanilor, să-şi poată plăti şi ea un loc la azilul de bătrîni, un azil de calitate, da, de calitate. Pentru că am văzut destule aziluri triste, dar cînd azilul e de calitate, cînd primeşti toate îngrijirile de care ai nevoie, nici nu-ţi dai seama cînd te duci. Slăbeşti ce slăbeşti, te faci tot mai mic, te plimbi prin grădină cu cîinele, fie că eşti bărbat, fie femeie, te plimbi, te cocoşezi, nu-ţi mai vezi decît umbra de slab ce eşti, după care devii o umbră, iar umbrele dispar încetişor, ca şi cînd un nor acoperă încetul cu încetul soarele. Şi gata în celelalte aziluri, în cele rele, bătrînii sînt maltrataţi, ba chiar ucişi cu bună ştiinţă, domnule, li se fac injecţii, ori sînt ucişi de-a dreptul, pentru că sînt prea mulţi, pentru că nu au bani... şi îi masacrează Vai de viaţa noastră. Şi asta încă nu e nimic... Dacă le-am şti pe toate... Dar eu vă spun adevărul. Ei bine, domnule, sa vă mobilaţi apartamentul cum doriţi. *(Se ridică.)* Cum vă place şi cum vă e gustul. Eu plec, gata, m-am dus.

PERSONAJUL: Spuneţi-mi, doamnă, e departe cîrciuma de aici?

BĂTRÎNA: Ah, nu, deloc, e chiar la colţul străzii, la intersecţia cu strada Chatillon. Chiar în colţ. Aveţi acolo tot ce vă doriţi. Şi eu mă duceam cîteodată acolo cu soţul meu, şi ne întorceam împreună, clătinîndu-ne amîndoi. *(Cu eleganţa:)* Este un loc cu băuturi excelente. Marfă fină, naturală, licori fine şi delicate, totul pentru un gust rafinat... Plec, domnule, plec în călătorie, vă rog să-mi permiteţi să mă retrag. *(Se îndreaptă către uşă, după care se întoarce şi zice:)* Uitasem: fie vorba între noi, să nu aveţi încredere în portăreasă. *(Iese.)*

SCENA V

Din dreapta, intră Doamna cu cățelușul

DOAMNA: Bună ziua, domnule. Vă deranjez? Nu cred că deranjez nimic, pentru că nu e nimic aranjat la dumneavoastră! Nu-i decît un scaun. Pot să mă așez? Eu stau chiar sub dumneavoastră, în dreapta scării, la doi. V-am văzut chiar cînd ați venit să vizitați apartamentul. Domnule, bine ați făcut că l-ați cumpărat. Nimic nu-i mai sigur ca piatra. Doamna care vi l-a vîndut este o femeie cumsecade. Cred că v-a spus că e văduvă și v-a vorbit de soțul ei. Totdeauna spune povestea asta. Vorbește și vorbește, o mai ia razna cîteodată, tot trăncănind, ce vreți! vîrsta. Eu nu sînt așa. Încolo, e o femeie cumsecade. O s-o regretăm cu toții. O regretăm deja. Știți, mie îmi place să-mi cunosc toți vecinii. Jucați bridge? Mie îmi place să-i invit la mine pe toți vecinii pe care-i cunosc. E mai vesel așa. Nu trebuie să trăim ca urșii în bîrlog. De unul singur te plictisești. Am auzit că dumneavoastră v-ați restras din afaceri, că nu mai vreți să lucrați deloc, așa e? Că ați fi moștenit ceva. Vedeți că se știe totul la noi. Ce nu se știe? Și nu eu am pus întrebările, mi s-a povestit spontan totul. De către portăreasă. Ea spune totul, să nu aveți nici un pic de încredere în ea, domnule. Fiți atent, dar să știți că, totuși, nu-i o femeie rea. Cam clevetitoare. Îi ponegrește cam pe toți, dar nu o face din răutate. Știți și dumneavoastră cum sînt portăresele. Are o limbă de viperă. Specificul meseriei. Dar numai limba-i de viperă. În rest, te poți înțelege bine cu ea. Îți face servicii. Îi mai dai cîte-un bacșiș, oh, nu cine știe ce, nu trebuie s-o obișnuiești cu asta. Trebuie să ne gîndim să vă căsătorim, domnule. Oricum, o să vă căsătoriți și singur. Trebuie să se însoare omul. Căsătoria e ceva foarte bun. Eu sufăr, însă, din pricina căsătoriei. N-am stat de cînd mă știu la periferie. Din cauza asta și am obiceiuri mondene. Vă plac reuniunile mondene? În cazul meu, nu sînt chiar niște reuniuni mondene. E ceva familial. Cu toții formăm o mare familie. Toți locuitorii din clădire, împreună cu toți vecinii - asta face o familie, nu credeți? Dar să nu credeți că-i invit pe toți. Pe dumneavoastră, de pildă, o să vă invit numaidecît. Se vede că sînteți un bărbat bine, un domn. E drăguț cățelușul meu. Am avut șapte, domnule. E o corvoadă. Trebuie să te ocupi de ei ca de copii. Îi îngrijesc atîta tocmai fiindcă eu nu am avut copii. Nu că n-aș fi vrut. E din cauza soțului meu. Mă rog, o să fiu discretă. Fără detalii. Bărbatul meu este un om foarte ursuz. Uneori, căsătoria este un infern. Nu semănăm deloc. Pe el trebuie să-l îngrijești tot timpul, să-l dădăcești toată ziulica,

vă imaginaţi cum e... Aveam şapte căţei plus bărbatu-meu. Eram o sclavă. Ei sînt drăguţi, dar tot sclavă eşti. Şi el e drăguţ, dar se plînge tot timpul, mormăie mereu, de una de alta, ba că-i trebuie aia, ba ailaltă. El a vrut să locuim la periferie. Nu mai voia să se vadă cu nimeni. Să nu fiţi ca el, domnule, că, uite, el regretă acuma, dar e prea tîrziu. Nu o dată ne-am gîndit să ne mutăm de aici, însă casele s-au scumpit în aşa hal în centru, încît... Soţul meu are acţiuni la bancă, aveam şi un ban pus deoparte, el mai are nişte valori depozitate, dar ştiţi şi dumneavoastră, cu timpul, valorile nu mai au valoare. Sau, oricum, au mai puţină valoare. Totul scade. Iar preţul vieţii creşte. Ceea ce trebuie să crească scade şi ce trebuie să scadă creşte. Uneori, mă apucă disperarea. Veşnic aceeaşi casă, veşnic aceleaşi istorii, aceleaşi probleme. Îmi iau cîmpii. Dar după aia mă întorc. Nu pot să las casa goală şi să-l las pe bărbatu-meu, care-i aşa de nervos, să se ocupe de gospodărie. N-o să mă credeţi. Arăt încă bine, sînt încă tînără şi veselă, nu sînt prea urîtă, cel puţin aşa mi se spune, mi se fac complimente, bărbaţii întorc capul după mine pe stradă, dar eu vin cît mai repede acasă. Cînd mă gîndesc la el cum stă singur acasă şi scînceşte ca un copil... Are tot ce vrea şi totuşi se plînge tot timpul. Nu are răbdare, e nervos, nu ştie să ia partea buna a lucrurilor. Trebuie să vedem latura luminoasă a vieţii, domnule. Altminteri ce ne-am face? N-am mai putea trăi! Dar, oare, am putea trăi altfel? Fiecare vrea să-şi trăiască viaţa. Nu ţi-o trăieşti, ţi-o pierzi. Întotdeauna te înşeli. Ne rătăcim, ne îndepărtăm de ce-i bun. Aşa că, precum vă spuneam, mă întorc, ce să fac, mă întorc mereu acasă la mine. Mă întorc obosită de atîta rătăceală. Şi sînt fericită cînd îl revăd pe bărbatu-meu şi mă reaşez printre toate ale mele şi mă apuc să organizez reuniuni mondene. După care totul o ia de la cap, şi iar mă plictisesc şi iar mă enervez, şi iar simt că nu mai pot şi că mă sufoc, domnule, mă sufoc. Şi iarăşi o iau razna. Şi plec. Şi iar mă întorc. Şi iar plec. Şi iar mă întorc. Şi iar plec. Şi iar mă întorc. Şi aşa tot timpul. Unde să te duci, domnule, şi ce să faci? Unde să te stabileşti? Îmi doresc totul şi nu am nimic, sau, mă rog, cu tot ceea ce am mi se pare că n-am nimic. O, dacă aş putea lua totul de la început! Aş şti eu ce să fac! Credeţi că într-adevăr aş şti ce să fac? Precis că aş face alte prostii. Tîmpită viaţă, nu-i aşa? Dar sînt alţii mult mai nefericiţi, nu trebuie să ne supărăm. Nu trebuie s-o punem la suflet Dar e posibil să nu pui la suflet? Te plictiseşti, domnule, te plictiseşti. Eu sînt un pic nebună. Un pic. nu prea mult. Trebuie să fii totuşi atentă cu chestiile astea. În nebunie, e bună măsura. Oare trăim degeaba? S-ar zice că nu. Şi se pare că da. Ce mai: nu se ştie. Ăla care poate să răspundă la

chestia asta trebuie c-o fi un tip dat dracului. Asta-i întrebarea. Ar trebui să putem privi tot timpul sub noi. Niciodată nu ne uităm deasupra. Dacă te uiți în sus, îi vezi pe ăia care trăiesc mai bine ca tine și sînt mai fericiți. Cînd te uiți în jos. vezi că există alții și mai nenorociți. Iar asta te reconfortează: Îți spui că se poate mereu și mai rău. Dar vin și vă întreb: te poți mulțumi cu mai puțin răul? Te poți mulțumi spunîndu-ți că se poate și mai rău? Uf, nenorocită lume. Nu-i vesel deloc. Iertați-mă că vă vorbesc așa franc, abia v-am întîlnit. dar îmi inspirați încredere. Și, la urma urmei, așa sînt eu, o femeie sinceră. Îmi place să vorbesc pe față. să spun lucrurilor pe nume, inclusiv lui bărbatu-meu. Ei bine. lui asta nu-i place. Nu-i place să-i spun deschis ce am pe suflet Dar nu-i nimic de făcut Ce-or mai voi oamenii? Ce-or mai vrea de la noi? Vor să ne posedeze. Vor să ne ia totul și să mă lase aici în pielea goală, ca să spun așa. Ei bine, eu nu mai am ce da. Uite că alții tot mai au de dat. Ba s-ar zice că, din cît dai, din atîta ești mai bogat. Dumneavoastră credeți asta, domnule? Asta-i filosofie. Dar, cum vă spuneam, nici bărbatu-meu nu e mulțumit Și el se plictisește. Nici el nu e niciodată mulțumit cu ce are. Niciodată nu ești mulțumit cu ce ai. Mereu ai vrea mai mult, ai vrea totul. Adică totul - ce? Care totul? Nici măcar nu știm ce-i aia totul. Ce totul? Vă întreb eu pe dumneavoastră... Viața... Ah, viața! Dar n-am de gînd să vă plictisesc. V-am îndrugat tot felul de prostii. Vi s-a mai vorbit vreodată așa?... O, dacă ați ști. Nimic nu-i place lui bărbatu-meu. Nimic nu-i place. Pînă la urmă, nici mie nu mai îmi place nimic. Toți sîntem la fel. Și să mai crezi că există Dumnezeu. În plus, dacă stai și te gîndești mereu că există oameni mai nefericiți ca tine, asta merge un timp, te consolează, dar după aia te ia răul să-i vezi pe toți nenorociții ăștia, să te gîndești la jale și sărăcie. Dacă te uiți prea mult în jos, te apucă amețeala și poți să cazi. Ei, asta eu nu vreau, domnule, n-aș putea suporta mizeria. Și totuși, totuși... Mai este cerul albastru. Și cerul plumburiu. Și toate astea Și ziarele. Și politica Pe mine ziarele nu mă amuză deloc. Și nici politica Unora li s-a dat prea puțin, altora prea mult. Mie nu mi s-a dat îndeajuns. Vedeți și dumneavoastă că e mai bine să te uiți în sus decît în jos. Vă spun eu că n-ai de ajuns. Te plictisești. Te plictisești... Doamne, ce plictiseală. O să veniți la șuetele noastre, nu-i așa? O să fiți primit foarte bine. Sîntem niște gazde foarte bune. La revedere, domnule. *(Se îndreaptă spre ieșire.)* Pe curînd. *(Din ușă, se întoarce și spune:)* Și nu uitați: feriți-vă de portăreasă. *(Iese.)*

SCENA VI

Din dreapta spectatorilor apare Soțul Doamnei cu cățelușul. Înainte de apariția acestuia, Personajul își aruncă într-un colț pardesiul și pălăria, se va așeza pe un scaun, după care se va ridica brusc, fără să fi avut vreme să-și tragă răsuflarea.

DOMNUL: Bună ziua, domnule. Poate vă deranjez. Știu că vă deranjez. Eh, sînteți dumneavoastră politicos și n-o să recunoașteți că vă deranjez. Dar poate că nu vă deranjez, nu-i așa? Soția mea tocmai ieșea de la dumneavoastră. Trebuie că v-a povestit verzi și uscate. Nu pentru asta am venit. Eu am venit ca să vă cunosc. Trebuie să ne știm unii pe alții, să ne ajutăm între noi. N-am de gînd să vă supun la confidențe. E-o nebună. Cine știe ce v-a îndrugat? Eu sînt discret și nu am să vă spun nimic. Să știți, domnule, *că-i* o femeie care nu iubește viața. Niciodată nu e mulțumită. Ea zice de ceilalți că nu sînt mulțumiți niciodată. Nu-i adevărat. Nu mai știe ce să inventeze. E groaznică viața lîngă femeile astea. N-a vrut să aibă copii. Eu aș fi vrut. A făcut totul ca să nu rămînă însărcinată. I-am spus că dacă ar avea copii nu s-ar mai plictisi atîta. A zis că da, însă că mai întîi trebuie să se îngrijească de căței. Ca să se obișnuiască. Așa că și-a luat o droaie de căței. Mie nu-mi plac cîinii, îmi plac copiii, dar, mă rog, nu urăsc animalele. I-a otrăvit, domnule. Noroc că n-am avut copii. I-ar fi otrăvit și pe ei! Acuma ar fi fost la pușcărie. I-am spus: nu ești fericită că n-ai ajuns la pușcărie? Oricum, stai bine mersi în casa ta Asta ar trebui să te facă să te simți bine. Or, ea se plictisește. Oricît curaj ai avea, oricît de bărbat ai fi, tot ți se urăște cîteodată. Trebuie să dai dovadă de rațiune cu oamenii lipsiți de rațiune. Organizează reuniuni acasă. Cu vecini, cu prieteni din împrejurimi. Dar ea vrea mereu să cîștige. Nu joacă pentru bani, dar vrea să fie mereu cîștigătoarea. Asta nu înseamnă, însă, că nu-i plac banii. Ce să facă cu b a n i i? Îi pune în pușculiță. Sparge tot, sparge farfuriile, sfîșie perdelele și dă lucrurile pe jos ca să le murdărească. Cîteodată face asta chiar în fața invitaților la s e r a t e. Îi jignește. Iar oamenii se amuză un pic, din politețe, după care se enervează și nu mai vin altă dată. Dar ea îi invită pe alții. Precis că tot din cauza asta a venit și la dumneavoastră. Dacă nu veniți, va căuta alții. O să epuizeze cartierul. Iar cînd nu mai are pe cine să invite, pleacă, domnule, are amanți, nu știu cum face de și-i găsește,

fiindcă-i mai degrabă urîtă, dar pe mine mă lasă rece, am și eu aranjamentele mele. De fiecare dată cînd își găsește vreunul, își face iluzii că nu se va mai plictisi. Dar se plictisește, domnule, sfîrșește prin a se plictisi, indiferent cu cine s-ar afla. Alteori - ce zic eu, nu-i chiar adevărat ce vă spun - alteori e veselă, rîde, dar e un soi de veselie isterică. Face glume. Iar mie nu-mi place asta. Cînd o apucă furiile, sparge farfuriile. Cînd e la veselia aia isterică... tot farfurii sparge. O să ziceți că trebuia s-o duc la doctor. M-am gîndit și eu la asta. S-a dus la doctori, ba chiar era un doctor care își ieșea din minți cînd o vedea. S-a agățat de gîtul lui, domnule. S-a sinucis omul. S-a contaminat de la demența ei. Și totuși, era doctor de nebuni. Ca doctor de nebuni, a înnebunit și el. Nu-i nici o plăcere să îngrijești nebuni. Nebunia e contagioasă ca un virus. Nu vă spun asta ca să vă fac să nu veniți la seratele ei. Dar o să vedeți și dumneavoastră ce se va întîmpla. În ce mă privește, îmi caut prieteni. Îmi place să rad cîte un pahar la birt O să vă invit și pe dumneavoastră, știu niște cîrciumi bune prin împrejurimi. Dar cu ea nu știu ce se întîmpla. Nu știu ce are și ce să mă fac cu ea. Tare puțin i-ar trebui ca să se vindece. Poate că numai un singur cuvînt. Un cuvînt. Dar care? Să nu vă lăsați amăgit de ea. Nu din gelozie vă vorbesc. Mie îmi este totuna, v-am spus. Dar o spun din grijă pentru dumneavoastră: fiți atent. O să vă îmbolnăvească. Îmi păreți un om echilibrat și cumsecade, un om cu moralul sănătos. Fiți atent să nu vă tulbure și să nu vă dea peste cap. Cînd o apucă crizele ar fi în stare să dărîme Turnul Eiffel c-un bobîrnac. E-n stare să îmbolnăvească toate casele de neurastenie! Și pietrele! Și pe chelneri! O să mergem la un local, nu prea departe. Am mașină. O să luăm una mică, nu prea mult. Nu-mi place să beau, dar e o plăcere, orice s-ar zice. Ei, ce ziceți? Ai? ce părere aveți? Ei, dar n-am de gînd să vă plictisesc. Mă duc. V-am bătut la cap. Plictiseala nevesti-mii m-a molipsit și pe mine și risc să v-o transmit la rîndul meu. În orice caz, treceți pe la noi. O să ne distrăm. Așa că... la revedere. Pe curînd. Și, între noi fie vorba, feriți-vă de portăreasă. *(Domnul se îndreaptă spre ușă, de unde își întoarce o clipă fața:)* Nevastă-mea gătește foarte prost. Și se mai zice că asta-i tot din vina bărbaților. *(De data aceasta Domnul chiar iese. Personajul se așază. Urmează o nouă intrare, ceea ce-l face să se ridice brusc.)*

SCENA VII

Pe aceeaşi uşă intră un alt domn - e preferabil să fie un tip înalt, cu părul alb, şchiopătînd şi sprijinindu-se în baston}

DOMNUL: Iertaţi-mă că am venit neanunţat. Văd că aveţi un scaun. Iertaţi-mă că vi-l iau: mi-e greu să stau în picioare. Am venit ca să vă cunosc. Trebuie să ne cunoaştem unii pe alţii. Trebuie să ne cunoaştem între noi, ca să putem să ne apreciem. O dată ce faci cunoştinţă cu cineva, poţi începe să ai simpatie pentru el, sau chiar să-l iubeşti. Dumneavoastră îmi sînteţi deja simpatic. Tare mult îmi place să simpatizez cu oamenii. Ce ne-am face dacă nu ne-am putea simpatiza? Razboiele se fac tocmai fiindcă oamenii nu se cunosc îndeajuns. Ori fiindcă nu se cunosc deloc. Ehe, am văzut şi eu ceva războaie la viaţa mea. Uite, vedeţi? Şchioapăt de pe urma unei răni de război. Ei bine, duceam războaie cu oameni pe care nu-i cunoşteam, cu care nici măcar nu ne puteam înţelege, tocmai pentru că vorbeau o altă limbă. Dacă noi am fi învăţat limba lor, sau dacă ei ar fi învăţat-o pe-a noastră, sau dacă ne-am fi întîlnit înainte unii cu ceilalţi, fără îndoială că n-ar mai fi fost război. Mă rog, n-o să vă mai bat la cap cu asta, vorba e că am rămas infirm pe viaţă. E tragic, domnule, e tragic. Nu mai citesc ziare. Mă fac nefericit. Aruncaţi-vă ochii pe orice gazetă (eu n-o mai fac de mult) - numai crime, măceluri, epidemii, inundaţii, ciumă, cutremure, genociduri, incendii, tiranii. Ce-or avea unii cu alţii? Toate explicaţiile lor - exploatarea omului de către om, injustiţiile sociale, carenţele economice - toate astea mi se par prea puţin spre a justifica masacrul universal. Ideologiile şi revendicările nu pot să explice totul, ele reprezintă prea puţin faţă de cataclismele pe care le declanşează. Violenţa depăşeşte ideologiile. Ideologiile nu sînt decît un pretext pentru violenţă, un mister. Totul e mister. Şi totul e violenţă. S-a zis că să „ne iubim unii pe alţii", cînd, de fapt, trebuia să se spună: „Mîncaţi-vă între voi". De altfel, chiar asta şi înseamnă „Iubiţi-vă unii pe alţii". Ce iubeşti - mănînci. Lumea e rău făcută. Cine a făcut-o a dat greş. Sîntem obligaţi să mîncăm, trăim într-o economie închisă. Nu ne vine nimic din afară şi sîntem obligaţi să mîncăm, să ne mîncăm ca să supravieţuim. Uitaţi-vă la microscop

[1] În montarea de la Paris, Domnul vorbea cu accent rusesc (n. a.).

și-o să vedeți ce se întîmplă cu celulele: ființele microscopice se devorează unele pe altele. Fiindcă toată lumea trebuie să trăiască. Dar de ce s-a pus în noi atîta dorință de viață? Deoarece creatorul acestei lumi de rahat a vrut ca opera lui să supraviețuiască. Așa că a pus în noi toate dorințele: dorința de viață și cea de mîncare, dorința de-a ne ucide reciproc, dat fiind că, așa cum vă ziceam, trăim într-o economie închisă. Dacă am reuși să nu mai dorim să fim, atunci totul s-ar termina. Creatorul nu vrea ca asta să ia sfîrșit. Drept pentru care ne menține în viață, ne face să supraviețuim cu dorințele noastre în stare de explozie. Dorim totul, dorim orice, dorim nimicul. Chiar și faptul că-ți dorești să nu dorești nimic e tot o dorință. Dumneavoastră nu vi se pare că trăim în infern? Că infernul este aici? Sîntem cu toții niște însetați, niște înfometați plini de dorințe, iar cînd ne satisfacem foamea și setea, cînd ni se îndeplinesc toate dorințele, atunci apar alte și alte dorințe, iar foame, iar sete. Creatorul are o imaginație debordantă. Va inventa cît va voi el, pungașul. Dar și noi ar trebui să nu ne lăsăm. Cu toții sîntem sclavi, depindem unii de alții, îi cerem întotdeauna celuilalt să ne îndeplinească dorințele. Dacă aș putea să nu mai beau apă și să nu mai mănînc pîine! E posibil. Eu am încercat să nu mai mănînc și să nu mai beau. Trei zile am rezistat, după aia gata. Ar trebui să ne sinucidem. Ceea ce nu prea e ușor, pentru că El a pus în noi și instinctul de autoconservare și frica de moarte. Ne apără împotriva noastră. El a inventat frica. Adevărul e că mie mi-e frică de tot. Dumneavoastră nu vă simțiți amenințat? Mie mi-e frică mai ales atunci cînd nu mă simt amenințat de nici o primejdie. Mă întreb ce oare s-o pregăti în *tăcere*. Întotdeauna se pune la cale ceva în liniște. Mi se pare că se clatină pereții și că tocmai a început cutremurul. Mi se pare că obiectele sînt înlocuite unele cu altele, cu obiecte care par a fi aceleași, dar de fapt sînt altele. Trebuie că în permanență se petrec substituiri. Scaunul pe care stau în clipa asta nu e același pe care m-am așezat înainte. Toate se mișcă în permanență. Totul scîrțîie. Uneori chiar și aud scîrțîituri, tot felul de fîșîituri între obiecte. E bizar. De ce se întîmplă așa *ceva*? În orice clipă totul se poate prăbuși, totul se poate rupe în două. Mă și mir că încă nu s-a întîmplat așa ceva. Mă aștept în fiecare moment la orice rău. Să nu credeți că sînt exagerat, nu, nu, sînt un om la locul lui, un înțelept Și cine este înțeleptul? Cel care acceptă totul, sau cel care s-a hotărît să nu accepte nimic? Este resemnarea o înțelepciune? Cîteodată îmi place să cred că

înțelepciunea nu-i decît o altă formă de nebunie. Dacă ni s-ar fi dat măcar posibilitatea să ne informăm. Nu putem cunoaște nimic. Sîntem ingoranți. Ni s-a amputat posibilitatea de-a concepe lumea, fiindcă noi nu putem concepe nici finitul, nici infinitul, nici ne-finitul și nici in-finitul. Trăim într-o închisoare, într-o cutie. Cutia asta e închisă într-o altă cutie și tot așa, cutie în cutie în cutie în cutie, într-o altă cutie, într-o altă cutie și așa mai departe, la infinit Iar infinitul, cum vă spuneam, nu ne e dat să-l concepem. Totul e de neconceput. Nici măcar cei mai mari savanți nu știu. Să nu-ți poți nici măcar imagina universul de la un capăt la altul, adică de la ceea ce se poate numi capăt, fiindcă universul poate că nici măcar nu are un capăt. Dar măcar să putem concepe ne-capătul. Am fost creați ca să nu știm nimic. Un singur lucrur mi-a fost dat să știu: că nu știu. Că nu pot să știu nimic. Ei bine, așa ceva eu nu pot admite. Lui nici nu-i pasă dacă eu pot sau nu pot să admit așa ceva, de vreme ce El ne-a făcut ca să nu știm nimic. Anume ne-a făcut așa. Și uite că tot construim, domnule, tot facem și facem, înălțăm case, facem avioane, tunuri și obuze, producem electricitate, facem motoare astronautice și străbatem spațiul cosmic. Bricolăm. Facem lucrușoare, bricolăm în inexplicabil. În inextricabil. Ce harababurǎ! Ei, asta e, ne vom mai vedea, domnule, eu așa sper. Mă duc acuma. O să mai vorbim noi despre toate astea Am încredere în dumneavoastră, cred că-mi veți aduce niscai lumină. *(Se ridică și pleacă.)* La revedere, domnule. Încă un cuvînt, la plecare: feriți-vă de portăreasă. *(Iese.)*

SCENA VIII

Personajul se așază pe scaun, unde rămîne nemișcat cîteva clipe. După un timp, ridică privirile spre tavan, apoi le coboară spre podea și privește de jur împrejur. Se ridică și merge încetișor spre dreapta. Dușumeaua scîrțîie sub pașii lui. Pare cuprins o clipă de teamă. Se apleacă, pipăie dușumeaua, își verifică tălpile pantofilor. Încet, pe vîrful picioarelor, se sprijină cu mîinile de zidul din dreapta, ca spre a-i verifica soliditatea. Dă din umeri, cu aerul că: „ei, da, e solid". Face același joc cu peretele din fund, după care verifică la fel și peretele din stînga, îl atinge ușor, apoi se împinge în el, mai tare, și mai tare, din toate puterile. Un gest de recul. Se trage cîțiva pași îndărăt. Dă din umeri.

PERSONAJUL: Se ține bine!

Se așază pe scaun în mijlocul camerei și privește în tavan. Ridică încă o dată din umeri, însă are un aer neliniștit. Brusc, se îndreaptă către colțul camerei, unde își aruncase pardesiul. Caută prin buzunare, scoate un pachet de țigări, după care, pe vîrfurile picioarelor, se duce să se așeze pe scaun. Se asigură că scaunul e solid și se așază. Își aprinde o țigară și rămîne așa, liniștit, cîteva clipe. Fumează.
Cîteva clipe de tăcere.
Privește împrejur, să găsească un loc în care să arunce chiștocul. Într-un sfîrșit se hotărăște să-l arunce pe jos, stingîndu-l cu talpa. Se uită iar în tavan.
Privește îndelung tavanul.
Scoate din nou pachetul de țigări, își ia una, o pune la loc și bagă înapoi pachetul în buzunar. Se ridică, rămîne nemișcat cîteva clipe, cu fața către public. Sare de cîteva ori pe loc, apoi se oprește. Rămîne din nou nemișcat cîteva clipe, apoi se precipită spre colțul stîng, tot cu fața la public, unde e de presupus că se află o fereastră. Trage o perdea imaginară și privește direct spre public, adică în stradă.
Liniște.

PERSONAJUL: E vesel.

Se depărtează de „geam" și face turul apartamentului, cu mîinile la spate, de mai multe ori, inspectînd fiecare colțișor. Dintr-o dată, iese prin fund. Îl auzim un timp mergînd prin celelalte încăperi, după care reapare. Personajul lipsește din scenă pentru a-și inspecta apartamentul vreme de unul, două minute. Revine, se așază pe scaun, scoate pachetul de țigări, ia una, pune pachetul la loc în buzunar, își aprinde încet țigara, privește în gol, totul foarte lent, fără nici o expresie pe chip.
Apare Portăreasa. O femeie de vreo patruzeci de ani, cu un aer mai degrabă blînd. Intră prin fund. Înainte de a-și face apariția, o auzim spunînd:

PORTĂREASA: Bună ziua, domnule. Eu sînt, portăreasa. *(Personajul se întoarce brusc, dînd semne de spaimă, întoarce spatele la public cînd intră femeia. Dar femeia are un aer absolut pașnic.)* Bună ziua domnule. V-au venit mobilele. Imediat o să vi le aducă aici. Aveți multă mobilă. Cu siguranță o să vă faceți destule cunoștințe prin cartier. Nu trebuie să trăim singuratici, ca ursii în bîrlog. Cum stați aici, ați putea fi foarte mulțumit. Trebuie să știm să ne bucurăm. Puțin soare în suflet și totul devine vesel, chiar și cînd cerul e înnorat. Eu,

una, așa fac. E frumoasă viața. O să vă găsesc o femeie ca să vă facă curățenie. Sînt sigură că nu știți să dați cu aspiratorul. Domnule, știți? totul e surprinzător. Eu îi ascult mult pe oameni vorbind, îmi place să-i ascult, asta mi-e meseria Ce să-i faci, ca toate portăresele, sînt curioasă. Ei bine, întotdeauna e ceva interesant în ce-ți povestesc oamenii. Chiar și atunci cînd vorbesc prostii, e ceva inteligent E multă lume pe-aici. Și sînt multe lumi în lumea lor. Multe evenimente, multe drame și comedii. Fiecare a avut cîte-o istorie la viața lui. Bătrînii au murit Și uite-așa, totul înflorește, îmbătrînește, moare și înflorește din nou. *(Se aude un zgomot. Portăreasa iese cîteva clipe, după care revine cu o ladă.)* V-au adus sticlele. Nu, nu, domnule, eu nu beau. *(Pune jos lada pe care, ceva mai tîrziu, Personajul - atunci cînd îi vafi adus bufetul - o va pune înăuntrul acestuia.)* Am plecat, domnule, mă duc să mă ocup de cîinele meu și de supă. Vă face silă? Nu vă dați seama, domnule, cît de pasionant e să te ocupi de cîine și de supă. Sînt portăreasă, flecăresc mult, dar acum am plecat de-a binelea Ah, încă ceva, dar rămîne între noi: feriți-vă de doamna cu canișul, nu știți cît e de rea, o adevărată viperă. Nici bărbatu-său nu e mai breaz, iar rusul care a venit să vă vadă adineaori e un spion, așa am auzit Cam așa și pare. Eu, una, cred că e. Feriți-vă de toți cei care dau semne că vă prețuiesc. Toți vor să vă atragă de partea lor, vor să vă prindă-n gheare, după care vă sugumă și vă omoară. Dar nu vă necăjiți din atîta lucru, domnule, oamenii sînt, totuși, drăguți. Dacă vreți și dacă sînteți amabil, o să vă mai spun eu și altele. Nu, nu, vă rog, fără coniac, nu vreau. Nu beau niciodată. Numai aperitive.

Iese.

SCENA IX[1]

Din fundul scenei se aude un zgomot. Personajul se ridică și se duce în direcția zgomotului. Vedem apărînd un bufet mare, galben. Personajul se duce spre bufetul care înaintează pe roți și îl împinge către peretele din

[1] *Scenă suprimată în montarea de la Paris (n. a.).*

dreapta scenei. Personajul se trage puțin îndărăt, contemplă îndelung bufetul și își ia un aer satisfăcut. Deschide bufetul, scoate o sticlă de coniac, ia un pahar, își toarnă și-l dă pe gît. Dă să pună sticla la loc, se răzgîndește, își mai toarnă un pahar și-l bea. Pune sticla și paharul înăuntru.

Încă un zgomot - și vedem intrînd brusc, tot prin fund, o masă rotundă, cu picioarele tot pe rotile. Personajul împinge masa în mijlocul scenei, o privește cu aceeași satisfacție, o șterge grijuliu cu podul palmei, ca de o peliculă de praf, cu dorința de-a o face să strălucească. După care, tot din fund, apar șase scaune, unul după altul, pe care Personajul le instalează - încetișor - împrejurul mesei. Se dă puțin înapoi, contemplînd masa cu scaunele. Înainte de asta, va plasa scaunul aflat în scenă de la început - mai departe, în colțul stîng. Urmează apariția - tot prin fundul scenei - a unui covor rozaliu, rotund, pe care-l va pune pe masă după ce încearcă din greu și zadarnic să-l pună sub scaune și sub masă, ridicîndu-le cînd pe unele, cînd pe cealaltă. Din fund mai apar încă patru scaune, pe care le va așeza de-o parte și de cealaltă a bufetului. Din stînga, adică din dreapta spectatorilor, apar două fotolii, unul bleu, altul violet, unul după altul. Și fotoliile sînt pe rotile, firește. Le pune cu fața spre public, în dreapta acestuia, acolo unde se presupune că s-ar afla fereastra. Ca spre a le verifica, se așază repede într-unui, apoi - ceva mai mult - în celălalt. Are aerul că s-a instalat foarte bine. Râmîne așezat un timp, apoi se ridică, încearcă unul după altul cele șase scaune dimprejurul mesei și le pune la loc. Din fund apare o pînză rulată pe care o desfășoară și o fixează pe peretele din fund. Tabloul trebuie să fie suficient de mare pentru ca publicul să vadă ce înfățișează: o familie de cîini - tatăl, mama și copilul - ogari flocoși și cu urechile pleoștite. Din fund apare un gheridon. Personajul caută din priviri un loc convenabil pentru acesta, îl găsește și pune gheridonul între cele două fotolii. Mai intră un gheridon, pe care îl instalează în mijlocul camerei. Mai intră o ladă din care Personajul extrage trei vaze de flori: una o pune pe masă, alta pe primul gheridon și a treia pe al doilea gheridon. Din fund, țîșnește o canapea verde. O pune în spatele fotoliilor, după care își schimbă părerea și așază fotoliile îndărătul canapelei; în sfîrșit, pune fotoliile în stînga și în dreapta canapelei. Intră altă ladă, din care scoate un lampadar cu abajurul portocaliu. Pune în priză lampadarul, îl contemplă, îl stinge, îl reaprinde, iar îl stinge. De sus cad perdelele roșii, împodobite cu flori negre; se precipită să le prindă, la nimereală. Din fundal țîșnește o pendulă: Personajul o instalează alături de bufetul cel mare. Azvîrle, cu o lovitură de picior, cele cîteva lăzi care acum sînt goale. Contemplă totul, obiect cu obiect, se așază pe canapea, după care se întinde. Își pune palmele sub ceafă și începe să fluiere ușor. Se oprește

din fluierat, închide ochii și își întinde brațele pe lîngă trup. Închide ochii. Rămîne cîteva clipe nemișcat, apoi, brusc, se ridică, se duce la bufet, scoate aceeași sticlă de coniac, își umple un pahar, apoi încă unul, pune sticla la loc în bufet, trece aproape țopăind de la o mobilă la alta, privește printr-o fereastră imaginară și dispare în fund. Scena rămîne goală, destul de multă vreme. Auzim pașii Personajului undeva în fundal și îl auzim fredonînd. Reapare tot prin fund, cu o cîrpă în mînă, cu care se apucă să frece pachetul, pe sub covor, pe sub scaune, în toate spațiile libere. Din buzunarul de la spate al pantalonilor scoate o sticluță plată de coniac și trage o dușcă, gîlgîind. Pune sticluța la loc în buzunar. Reîncepe să frece parchetul. Se lasă cortina.

(Sfîrșitul Scenei IX)

Cortina poate să cadă pe finalul acestei scene, sau se poate face pur și simplu întuneric. Se lasă cortina doar dacă se decide că se poate face o pauză. In orice caz, dacă se preferă întunericul, zgomotele indicate mai jos se vor face auzite în beznă, o dată cu reluarea jocului.

Este vorba de zgomote de autobuze mergînd, motoare de motocicletă, vuietul străzii, întrebări, fluierături, strigătele amestecate ale unui bărbat și ale unei femei care se ceartă, un hohot de rîs, un strigăt, zgomot de pași pe stradă, tot felul de cuvinte reale sau inventate etc.

SCENA X

Un cuplu (o femeie și un bărbat în vîrstă);
Doi Bărbați; Ospătărița; Patronul; Personajul.
Alte personaje pot să fie figurate prin prezența unor manechine în mărime naturală.

Un mic restaurant de mahala, aproape ca la țară. În fund, tejgheaua, îndărătul căreia stă Patronul. În fața „barului", un bărbat. În lipsa unor figuranți, se pot instala la mesele din jur cîțiva consumatori. Prezența unei oglinzi mari pe perete poate să dea impresia unei săli ceva mai populate. In prim-plan, o măsuță la care nu stă nimeni. Cîteva clipe, oamenii mănîncă în tăcere. Tot în tăcere intră și iese prin fund Ospătărița, aducînd farfurii sau luîndu-le pe cele murdare de la mesele consumatorilor. Încet, încet, începe să se audă zgomotul mașinilor din stradă. Bărbatul care bea la tejghea își termină paharul și se duce să se

așeze la o masă. Se mai aud cîteva zgomote, după care se lasă o liniște cam posomorită.
Din stînga, adică prin dreapta spectatorilor, intră Personajul. Se aude, încetișor, zgomotul ușii care se deschide. Personajul înaintează pînă în centrul scenei, se oprește și privește împrejur. Îl întîmpină Ospătărița, o femeie încă tînără, drăguță, bine făcută și agreabilă, în ciuda aerului obosit. Personajul intră în cîrciumă.

PATRONUL: Bine ați venit, domnule.

Celelalte personaje de la mese nu îi acordă nici o atenție noului venit.

OSPĂTĂRIȚA: Doriți să serviți masa?

Personajul dă din cap că da, după care se așază la măsuța de la rampă.

OSPĂTĂRIȚA: Da, da, puteți să vă așezați și acolo dacă doriți.

Personajul mulțumește din cap și se așază. Se ridică apoi, ca să-și atîrne în cuier pardesiul și pălăria. Se reașază la masă, în timp ce Ospătărița îi aduce farfuria, tacîmurile și meniul. Personajul ia lista cu meniul. Toate acestea se petrec în tăcere.

OSPĂTĂRIȚA: Luați un aperitiv? *(Personajul dă din cap că da.)* Îl doriți aici, sau la bar?
PERSONAJUL: La bar. *(Se uită în direcția barului.)* Ba nu, aici.
OSPĂTĂRIȚA: Doriți de fructe? Avem ceva proaspăt. Sau poate doriți un Campari! Și Campari-ul e proaspăt.
PERSONAJUL: Campari.'
OSPĂTĂRIȚA: Cu gheață, cu sifon?
PERSONAJUL: Unul dublu.
OSPĂTĂRIȚA: Și după aceea?

Tăcere. Personajul citește meniul. Nu se decide.

OSPĂTĂRIȚA: V-aș propune o sardină în ulei. Da? Bine. O sardină în ulei. Și după aceea? *(Personajul nu se poate hotărî.)* Un biftec? O fripturică de văcuță?
PERSONAJUL: Biftec! Ba nu, văcuță! Ba nu, un biftec bine făcut.
OSPĂTĂRIȚA: Cu cartofi prăjiți? Cu cartofi prăjiți, da.
PERSONAJUL: Și cu camembert.
OSPĂTĂRIȚA: Mai bine cu brie. E mai moale și mai bine pătrunsă. Luați vreun desert? Bine. O să vedeți dumneavoastră după ce

veți mînca. Doriți să beți ceva? Vă recomand vinul nostru roșu. E din rezerva specială a patronului. Vă aduc numaidecît Campari-ul.

Îi aduce paharul de Campari, pe care Personajul îl golește dintr-o dată.

OSPĂTĂRIȚA: Oh, deja l-ați golit. Deja!
PERSONAJUL: Mi-era sete. Aduceți-mi o sticlă întreagă de vin, nu una de jumate.

În vreme ce Ospătărița pleacă să ducă comanda, Personajul își pune coatele pe masă și își sprijină fața în palme, după care dă pe gît noul pahar de Campari.

PERSONAJUL: Mai vreau unul!
OSPĂTĂRIȚA: Nu așa de repede, domnule, o să vă facă rău!

Campari-ul nu, pare deloc să-i facă rău Personajului, care s-a destins dintr-o dată. Pe chip i se citește o fericire totală. Privește în jur surîzător, în special către public, acolo unde e de presupus că este strada văzută prin fereastra restaurantului. Patronul, la tejghea, dă pe gît un pahar. Între timp, Ospătărița îi servește în tăcere pe ceilalți meseni (sau manechinele). Oamenii consumă în tăcere. Numai din stradă mai răzbat cîteva zgomote. Mai tîrziu, mișcările vor deveni ireale, iar Ospătărița va merge ca într-un dans săltat. După o vreme, zgomotele străzii vor deveni aproape muzicale, subliniind o dată în plus caracterul ireal al scenei. Personajul către Ospătăriță, arătîndu-i paharul golit.

OSPĂTĂRIȚA: Imediat.

Personajul privește împrejur.

PERSONAJUL: Toți oamenii aceștia...
BĂTRÎNUL *(la masa cuplului in vîrstă, către bătrînă):* Îți place friptura?
PERSONAJUL *(privind iarăși către public):* E mișcare.
BĂTRÎNUL *(soției):* Unde-o să ajungem? Sîntem guvernați de niște imbecili. Cu oameni ca ăștia la cîrmă, nu se poate merge prea departe...
PRIMUL BĂRBAT *(singur la masă):* Ba tocmai asta e: că se poate merge prea departe! O să vină ziua aia, cînd o să se vadă! N-o să le placă atunci cînd vor vedea rezultatul!

Cei doi bătrîni se uită la Bărbatul singur şi îşi apleacă privirile în farfurie.

BĂTRÎNA: Nu ştiu ce trebuie făcut. Ai făcut tu ceva?
AL DOILEA BĂRBAT *(către Primul):* Asta aşa e!

Ospătăriţa vine cu comanda. Pune tava pe masă.

OSPĂTĂRIŢA: Am adus Campari-ul. Iată şi vinul roşu. Friptura. Şi brînza. *(Pune farfuriile, tacîmurile, aşază totul delicat. Personajul ia paharul de Campari şi îl goleşte dintr-o înghiţitură.)* Sînteţi cam lacom, domnule, şi beţi cam mult. O să vi se facă rău.
PERSONAJUL: Ba nu.
OSPĂTĂRIŢA: Ştiţi, avem un vin foarte bun. Şi aperitivele sînt bune. Şi totul e proaspăt la noi. E cel mai bun restaurant din cartier. Patroana găteşte. Totuşi, nu e bine să exageraţi. La noi, toţi clienţii au mare poftă de mîncare. E cel mai bun restaurant din cartier. Mai există o braserie, cică-i ceva şic, dar nu se duce nimeni acolo.
PERSONAJUL *(după ce a golit paharul):* Aş vrea să vin aici zilnic. Îmi puteţi păstra mereu masa aceasta?
OSPĂTĂRIŢA: Văd că vă plac tabieturile. În micile restaurante nu se ţin mese rezervate. Dar dacă vreţi, pot să vorbesc cu Patronul.

Se duce către Patron şi discută cu el în şoaptă. Patronul face semn cu capul că da. Între timp, Personajul îşi toarnă vin şi bea. Ceilalţi stau cu nasurile în farfurie. Ospătăriţa revine la masa Personajului.

OSPĂTĂRIŢA: Domnule, Patronul e de acord. În fiecare zi puteţi lua prînzul în acelaşi loc la douăsprezece şi jumătate. Ne-am înţeles, deci.
PERSONAJUL: Mulţumesc. Cum te cheamă pe dumneata?
OSPĂTĂRIŢA: Agnès. Sînt cumnata Patronului. Mai lucrează aici şi un văr de-al meu. Patronul achiziţionează marfa.
PERSONAJUL: Credeţi că asta va dura la infinit?
AGNÈS: N-o să mai fim noi aici, dar lucrul va rămîne neschimbat. Nu vă faceţi nici o grijă. Fiţi liniştit

Brusc, faţa de masă este luminată puternic: de sus vine o rază de lumină.

PERSONAJUL: Formidabil!

AGNÈS: Nu-i decît o rază de lumină.
PERSONAJUL *(făcînd cîte-o pauză după fiecare punct):* Asta schimbă totul. Ciudat E foarte bizar, totul se schimbă *(Febril.)*
AGNÈS: Iertați-mă, am de lucru. Ah, nu, nu, nu vă părăsesc. Mă întorc. *(Pleacă de la o masă la alta. In ambianța restaurantului se schimbă ceva. Lumina s-a răspîndit aproape peste tot. Personajul se ridică, se așază, se ridică.)*
UNUL DINTRE BĂRBAȚI *(cheamă Ospătărița):* Domnișoară, ciupercile mele, te rog.

Vocile și mișcările sînt oarecum defazate, iar comenzile cele mai banale sînt oarecum cîntate, ca și mișcările, oarecum dansate de-acum înainte.[1]

BĂTRÎNUL *(se ridică și se așază):* Caltaboșul, dacă se poate.
CELĂLALT BĂRBAT *(la masă):* Cartofii mei în ulei.

Ospătărițase execută.

PERSONAJUL: Cartofi prăjiți. *(În extaz:)* Furculițe, farfurii, cuțite. *Zgomot melodios al tacimurilor.*
PATRONUL *(cîntînd):* Sînt frumoase. Sînt bune. Ce e bun face bine.
PERSONAJUL: Oh, vin roșu.
PATRONUL *(același joc):* Vinul este cu adevărat soare în sticlă.
OSPĂTĂRIȚA *(umblă dansînd):* Vin imediat, vine acuma. Numai-decît.

Lumina devine tot mai puternică.

BĂTRÎNA *(la masă):* Totul vine. Ce bine e!
PRIMUL BĂRBAT *(Patronului):* Șefu', dau un rînd.

Se duce la tejghea și bea un pahar cu Patronul.

PRIMUL BĂRBAT: Ar cam trebui să mă întorc la muncă. Dar am tot timpul.

Personajul îi arată Ospătăriței sticla goală.

OSPĂTĂRIȚA: Mai vreți una? Nu credeți că-i cam mult?
BĂTRÎNUL *(tot cîntînd):* De cincisprezece ani sînt la pensie.

[1] În regia lui Jacques Mauclaire ritmul era foarte viu și sacadat (n. a).

OSPĂTĂRIȚA: Iată vinul.
BĂTRÎNA: Dar sîntem în viață.
PERSONAJUL: Și o cafea aș dori.
AL DOILEA BĂRBAT: Ehe î dacă-n fiecare zi ar fi duminică!
BĂTRÎNUL: Nu-i tot aia.
PATRONUL *(către Primul Bărbat):* Mai luăm un pahar. Acuma-i rîndul meu.

Ospătărița aduce vin, cafea și pleacă aproape dansînd de la masa Personajului.

PRIMUL BĂRBAT: Cu plăcere, mulțumesc.
BĂTRÎNUL: Cu trei, face nouă. *(Se ridică.)*
PRIMUL BĂRBAT *(Ospătăriței):* Nu iei un pahar cu noi?
OSPĂTĂRIȚA: Nu pot, domnule, nu vedeți că am mîinile ocupate cu farfurii? Trebuie să servesc. O să beau și eu o gură, dar după aceea.
PRIMUL BĂRBAT *(se întoarce spre sală și privește de jur împrejur cu un aer euforic):* De obicei nu prea se vede așa un soare în perioada asta a anului!
BĂTRÎNA *(se ridică și ea):* E greu de spus.

Se ridică toți și privesc înspre sală. Progresiv, dar destul de repede, lumina dispare și totul redevine cenușiu. Bătrînul și toți ceilalți se întorc la mesele lor și se așază. Se reașază și Bărbatul. Mișcările dansante se descompun. Și Personajul se așază. Cîntecul redevine murmur, după care se lasă tăcerea. Tac cu toții. Chipurile redevin posomorite. Dintr-o dată, Personajul sare în picioare. Se așază la loc. Zgomotul farfuriilor și tacîmurilor nu mai este melodios. Oamenii se uită mirați la Personaj, după care reîncep să mănînce.

PERSONAJUL *(Ospătăriței):* S-a stins.
OSPĂTĂRIȚA: Despre ce vorbiți? Totul e ca-nainte. Nu prea vă simțiți în apele dumneavoastră. O să vă aduc un coniac.

Oamenii au un aer absent și posac, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Toți mănîncă în tăcere. Ospătărița se uită atent la Personaj o clipă, după care se îndepărtează.

PERSONAJUL *(se uită pe fereastră, adică înspre public):* Se mișcă, se mișcă. *(Se ridică. În restaurant, nici o reacție.)* Nu auziți? *(Se așază la loc. Oamenii continuă să mănînce tăcuți. Se aude zgomotul tacîmurilor. Totul a redevenit apăsător, sau*

indiferent. Dintr-o dată, de afară vine un zgomot violent, de motociclete. Dacă e posibil, pe fereastră se vor zări, în fundal, siluetele motocicliștilor. Chiar cînd zgomotele încetează, oamenii intră în restaurant cu larmă mare, agitați și vociferînd. În fund, se vede trecînd un om cu capul bandajat, apoi un altul, la fel. Intră un bărbat, cu pușca în bandulieră, se duce spre tejghea cu pasul energic. Oamenii, care au început din nou să mănînce, abia dacă privesc scena și își continuă masa.)

REVOLTATUL *(vorbind milităros):* Un șnaps. Vin de la luptă și mi-e cald.

Intră o Femeie, scundă, nervoasă, negricioasă, care se duce tot la tejghea.

FEMEIA: Un aperitiv!

De la mese, oamenii își întorc capetele și îl privesc pe Revoltat.

REVOLTATUL: Se bate lumea în piața mare.

Încet, încet clienții ascultă tot mai atent, după care, unul cîte unul, vin lîngă Revoltat și Femeia de lîngă el.

BĂTRÎNUL: Așa ceva nu s-a mai pomenit.
FEMEIA REVOLTATĂ: Nu auziți exploziile?

Oamenii întind urechile și se întorc în direcția de unde vin, într-adevăr, zgomotele - slabe încă - ale bătăliei.

FEMEIA: Așa este.
BĂTRÎNUL: Păi, da, vin din piața mare. Acolo mă duc eu în fiecare duminică, să-mi fac plimbarea. Duminica trecută totul era calm. Pînă duminică se termină totul.
FEMEIA: De bună seamă că o să se termine.
PATRONUL: Într-adevăr, se aud zgomote. Va să zică, începe iar. Nu s-a mai întîmplat de mult.
REVOLTATA: N-o să se termine nici pînă duminică!
BĂTRÎNUL: Deci n-am să mai am parte de plimbarea de duminică.
REVOLTATA: În curînd nu vor mai fi decît duminici. De-asta ne și batem.
BĂTRÎNUL: Da, dar pînă atunci eu n-am să mai am duminică.

PRIMUL BĂRBAT: Dacă-i cafteală, e deja duminică.
AL DOILEA BĂRBAT: Dar e ceva serios de data asta?
PATRONUL: E şi în centrul oraşului.
OSPĂTĂRIŢA: E numai la noi, la periferie.
REVOLTATUL: De centrul oraşului ni se fîlfîie. Ni se fîlfîie de bogaţi.
REVOLTATA: Pentru moment ne ocupăm de treburile noastre. E destul de lucru, mai întîi trebuie să măturăm în faţa casei noastre.

încetul cu încetul zgomotele luptei se vor intensifica. Se vor vedea trecînd prin dreptul ferestrei din fund oameni înarmaţi, alte imagini militare care le vor înlocui pe cele civile. Zgomotele vor creşte progresiv, iar pe geam se vor vedea trecînd răniţi, oameni însîngeraţi etc. Apar, de asemenea, agenţi de poliţie alergînd cu bastoanele în mînă după insurgenţi. Mai tîrziu, se va auzi zgomotul unui tanc. Dar toate se vor petrece numai încetul cu încetul, marile efecte fiind păstrate pentru finalul scenei.

AL DOILEA BĂRBAT: Eu, unul, înţeleg.
OSPĂTĂRIŢA: Cu viaţa pe care o ducem…
FEMEIA REVOLTATĂ *(privind în jur cu un aer dispreţuitor):* Bine că mai există bărbaţi adevăraţi! *(Îi dă Revoltatului o palmă zdravănă pe spate:)* Fără flăcăi ca tine, adio veselie. Cu oameni ca tine, îi radem pe ăia!
REVOLTATUL: E musai.
PATRONUL *(Revoltatului):* Luaţi un pahar. Fac cinste.
BĂTRÎNUL: Şi eu am făcut revoluţie, cînd eram tînăr, în Sardinia.
FEMEIA: Soţul meu este un vechi anarhist
PRIMUL BĂRBAT: Eu, unul, vă înţeleg. Numai să nu se termine aşa.
PATRONUL: Şi eu vă înţeleg. Asta-i societatea.

Către finalul scenei, cei doi Bărbaţi, Bătrînul şi Femeia se vor transforma în revoluţionari. În momentul în care vor ieşi din scenă, vor fi cu toţii îmbrăcaţi de luptă, vor avea la brîu pistoale şi puşti, îşi vor pune bărbi şi peruci hirsute. Şi Bătrîna îşi va schimba hainele şi se va transforma în revoluţionară.

BĂTRÎNUL: Pe vremea mea, haî pe vremea mea, asta era în '47… dar acum prefer să mor în patul meu.
FEMEIA: Oricum, chestia asta n-o să ne împiedice să dormim.
AL DOILEA BĂRBAT: Sîntem francezi.
OSPĂTĂRIŢA *(Personajului):* Da, ştiţi? Ştiţi?

PATRONUL: Franța este patria revoluțiilor. E ca Mexicul !
REVOLTATUL *(Personajului):* N-o să mai fie nevoie de tine.
PATRONUL: Noi l-am avut în '89.
REVOLTATA *(Personajului):* Îi știm noi pe ăștia ca tine. Nu cu de-alde voi ne facem noi treaba.
OSPĂTĂRIȚA *(Personajului):* Asta nu-i treabă pentru dumnea-voastră.
PRIMUL BĂRBAT *(privind către Personaj):* Se vede bine ce fel de om sînteți.
PATRONUL: După '89 am avut '37, '47, '57, '67, '77, '87 și iar un '89.
BĂTRÎNUL: Cercul s-a închis.
REVOLTATA: Nu va fi închis niciodată. Ticăloșii !

Din momentul în care oamenii s-au grupat în jurul Revoltatului, Personajul va fi singurul rămas la locul dinainte.

REVOLTATUL: Acum sau niciodată.
REVOLTATA: O să-i facem noi să priceapă.
OSPĂTĂRIȚA: De bună seamă c-o să-i facem să înțeleagă.
PRIMUL MUNCITOR: Lucrurile trebuie să se schimbe.
PATRONUL: Dacă-i pe-așa, atunci dau un rînd la toată lumea.
AL DOILEA MUNCITOR: Bravo !
FEMEIA: Așa da. Bravo !
OSPĂTĂRIȚA *(Personajului):* Nu vă deranjați. Vă aduc eu vinul la masă.
FEMEIA: Îi dai și lui să bea?
OSPĂTĂRIȚA: E clientul nostru. *(Îi duce Personajului paharul, după care se întoarce la grup)*
REVOLTATA: Așa nu se mai putea !
FEMEIA: Cu oameni ca voi...
BĂTRÎNUL: Trebuie mers pînă la capăt. Ah, dacă aș mai avea eu vîrsta voastră !
REVOLTATUL: O țară de lași ! O societate bolnavă !
FEMEIA; Ne-am săturat
TOȚI: Ei, bine, da, ne-am săturat !
PRIMUL BĂRBAT: Ăștia nu merită decît disprețul nostru.
AL DOILEA BĂRBAT: Nu-i de ajuns disprețul !
REVOLTATA: Trebuie s-o sfîrșim cu ei ! Vrem sînge ! Voluptate și moarte !
REVOLTATUL: Vor fi eliminați. Așa va fi mai bine pentru toată lumea.
PATRONUL: Așa e drept.

REVOLTATUL: Vom fi drepți.
REVOLTATA: Iar dreptatea e dură, or să-și dea ei seama de asta.
FEMEIA: Toți cei care se lăfăie în lux și nedreptate.
FEMEIA: Măcelul din Piața Roșie.
OSPĂTĂRIȚA: Cu cuțitul în dinți.
PRIMUL BĂRBAT: Bogătanii!
AL DOILEA BĂRBAT: Săracii!
PATRONUL: Proletariatul!
REVOLTATA: Antirevoluționarismul primar.
REVOLTATUL: Dictatură, da, dar în libertate.
FEMEIA: Numai să fie o libertate liber consimțită.
PATRONUL: Așa va fi.
BĂTRÎNUL: „Les lendemains qui chantent!"
REVOLTATA: Totul se va plăti prin sînge și în sînge.
OSPĂTĂRIȚA: Să recunoaștem că nu noi, ci ei au vrut-o, ei, cu toată corupția lor...
PRIMUL BĂRBAT: Burghezii ăștia nenorociți."
FEMEIA: Muncitorii sînt săraci fiindcă beau. Toți sînt alcoolici.
AL DOILEA BĂRBAT: Și drogurile!
PATRONUL: Societatea de consum!
FEMEIA: Colectivism, individualism.
OSPĂTĂRIȚA: Societatea noastră de consum.
PRIMUL BĂRBAT: Cei care sug sîngele poporului!
AL DOILEA BĂRBAT: Niște vînduți!
REVOLTATUL *(cu vocea cutremurătoare și țintind un pumn în tejghea, care face să cadă paharele pe jos și să se spargă):* Și fraternitatea! Să nu uităm fraternitatea!

Liniște un moment, oamenii par înfricoșați. Se opresc din consumație și rămîn cîteva clipe nemișcați.

PATRONUL *(Ospătăriței):* Du-te și mătură cioburile.

Ospătărița se execută. Discuția reîncepe.

REVOLTATA: O să le băgăm pumnul pe gît cu tot cu cuțit. O să le spintecăm burțile.
FEMEIA: Ne-a ajuns la os.
BĂTRÎNUL: Are el dreptate cu ce spunea adineaori, nu trebuie să uităm fraternitatea!
OSPĂTĂRIȚA: Nu trebuie să uităm fraternitatea.
AL DOILEA BĂRBAT: Nu, să nu uităm fraternitatea.
PATRONUL: Fraternitatea.

REVOLTATA: Sînge! burți tăiate, mațe vărsate! Vreau să le văd ieșind mațele!
OSPĂTĂRIȚA: Oamenii rămîn neschimbați.
PRIMUL BĂRBAT: Numai tineretul are suficient entuziasm.
PATRONUL: Tinerii-s tîmpiți.
PRIMUL BĂRBAT: Bătrînii sînt tîmpiți.
AL DOILEA BĂRBAT: Există tinerii tîmpiți și bătrîni tîmpiți. Cînd ești prost, ești prost pe viață.
OSPĂTĂRIȚA: Nu se mai poate așa, trebuie să fiți cu toții de acord că așa nu se mai poate: metrou, muncă, plozi.
REVOLTATA *(cu un aer sinistru, scrîșnind din dinți):* Revoluția de plăcere.

Oamenii s-au transformat aproape complet. De acuma înainte, păstrăm numele personajelor numai ca să evităm confuzia.

FEMEIA: Pentru plăcere.

Toate personajele - cu excepția Ospătăriței - își schimbă hainele. Dacă există doar un număr mic de actori, atunci numai Patronul și Personajul.

PRIMUL BĂRBAT *(fluturînd un pumnal):* De plăcere.
REVOLTATUL: Sărbătoare, care va să zică! Vom trăi într-o eternă sărbătoare. Bucurie totdeauna.

Își flutură amîndoi armele; urmează un moment de tăcere, în care ei rămîn cu armele în aer.

REVOLTATUL: Toate astea îți fac foame. Mie îmi ghiorăie mațele de foame.
PATRONUL: Sînteți cu toții invitații mei la masă.
REVOLTATUL: Mi-ar face plăcere, dar mă așteaptă nevastă-mea cu masa. Însă dacă faci cinste rapid cu una mică, acceptăm cu plăcere. Și niște sandvișuri.

Patronul pune de băut. Beau cu toții. Ridică paharele și zic:

TOȚI: Jos caraliii!
REVOLTATA: O să facem ciorbă cu țestele caraliilor.
REVOLTATUL *(Ospătăriței):* Mai repede. Hai mai repede cu sandvișurile alea. Trebuie să muncești de-acuma, javră ce ești, să pui osul la muncă! Nu mai merge ca înainte.
REVOLTATA: Toate s-au schimbat. Nimic nu mai merge ca-nainte.

OSPĂTĂRIȚA *(Revoltatului):* Fac și eu tot ce pot. Dumneata ești nepoliticos. N-ai decît să pleci.

FEMEIA: Politețea-i a burgheziei.

REVOLTATUL *(Ospătăriței și Patronului):* Sînteți comersanți. La urma urmei, nu sînteți decît niște exploatatori.

OSPĂTĂRIȚA: Eu îmi cîștig pîinea cu sudoarea frunții. Sînt o muncitoare. Iar dumneata nu faci altceva decît să trăncănești.

REVOLTATUL: Curva dracului!

OSPĂTĂRIȚA: Oh!

PERSONAJUL *(ridicîndu-se de la masă, către Revoltat):* Domnule, dumitale nu-ți este rușine?

REVOLTATUL: Mic-burghez nenorocit. Ia dă-te mai aproape ca să-ți văd mutra.

Personajul se apropie.

REVOLTATUL: Jigodie!

Îi trage un pumn în figură Personajului, după care îl trîntește înapoi în scaun.

REVOLTATA: Bine i-ai făcut.

PATRONUL: Ei, haide, zău, era clientul meu.

Ospătărița îi trage două palme formidabile Revoltatului. Acesta cade, se ridică și își pipăie maxilarul. Hohote de rîs, după care toată lumea, cu excepția Ospătăriței și a Patronului, se întoarce către Personajul înfundat în scaun și îi arată pumnii.

TOȚI: Jigodie!

Revoltatul rămîne nemișcat, arătîndu-i pumnul Personajului, în vreme ce Ospătărița se duce la acesta din urmă, îi scoate batista din buzunar și îi șterge chipul însîngerat.

OSPĂTĂRIȚA: Nu e pentru dumneavoastră chestia asta.

Vacarmul de afară se accentuează dintr-o dată, tropăituri, strigăte, e limpede că bătălia s-a extins. Se aude țăcănit de mitralieră, se aud țipete, prin fundul scenei se zăresc trecînd oameni cu puști și steaguri.

REVOLTATA: Gata, a trecut de piața mare, se apropie. Să fie împușcături, explozii, să fie sînge! *(Desfășoară un steag.)*

REVOLTATUL: Trăiască steagul nostru !
FEMEIA: *Viva la muerte!*
PRIMUL BĂRBAT: Revoluția-i în stradă.

În acest timp, Personajul își golește paharul, ținîndu-și batista în dreptul ochiului lovit.

PATRONUL: Nu pleacă nimeni pînă ce nu achită consumația.
OSPĂTĂRIȚA: Plata, plata!
AL DOILEA BĂRBAT: O să-ți plătească Comitetul revoluționar!
REVOLTATA: O să-i plătească pe dracu'.
PATRONUL: Ei, drăcia dracului!
OSPĂTĂRIȚA: Ei, drăcia dracului!
PERSONAJUL: Pot să fac ceva?
PATRONUL: Ce să faci?
PERSONAJUL: Să vă ajut să strîngeți toate astea.
OSPĂTĂRIȚA: Ne descurcăm și singuri. Stați liniștit acolo.
PERSONAJUL: Un coniac, v-aș ruga.
OSPĂTĂRIȚA *(curățînd împreună cu Patronul):* Imediat.

SCENA XI

PATRONUL: Eu am făcut deja o revoluție. Ar fi trebuit să-mi fie învățătură de minte.
OSPĂTĂRIȚA: Acuma sînteți foarte obosit, sînteți prea bătrîn pentru așa ceva.
PATRONUL: Nu de asta, nu-s bătrîn, dar ăștia nu sînt revoluționari. Sînt reacționari.
OSPĂTĂRIȚA: Iar adversarii lor ce sînt?
PATRONUL: Tot reacționari. Unii sînt finanțați de laponi, iar ceilalți de turci.
OSPĂTĂRIȚA: Ați văzut ce moacă de otomani aveau!
PATRONUL: Ah, nu fi rasistă!
OSPĂTĂRIȚA: Nu sînt rasită. Eu sînt pentru toate rasele, nu sînt rasistă.

SCENA XII

Intră o femeie, cu aerul înfricoșat.

MAMA RĂNITULUI: Doamne Dumnezeule, micuțul meu, ajutați-ne.

Intră un tînăr rănit, cu capul bandajat. Patronul și Osptărița se reped să-l ajute. Rănitul se prăbușește.

MAMA: Nu i-am spus eu să stea liniștit?
OSPĂTĂRIȚA: Doamne, ce ne-o mai fi dat să îndurăm? Cu timpurile astea...
PATRONUL: Este fiul doamnei, e văduva din colț care și-a pierdut bărbatul anul trecut. Tinerii din zilele noastre nu mai știu ce e primejdia.
MAMA: Micuțul meu, micuțul meu!
O FEMEIE CUMSECADE: Nu s-a mai pomenit așa c e v a. În vremurile astea noi trăiam totuși liniștiți aici, în mahalaua noastră.
MAMA *(aplecată peste trupul fiului):* Ce i-au făcut? Era un copil așa de blînd, așa de drăguț.
FEMEIA CUMSECADE: Muncești din greu toată viața, ieși la pensie și crezi că vei îmbătrîni în liniște. Nu mai poți să fii liniștit nicăieri.
PATRONUL: Asta-i viața. Oamenii mai și mor.
PATRONUL *(către Mama rănitului, care continuă să plîngă):* Poate că se va face bine.
FEMEIA CUMSECADE: Tinerii au multă vitalitate.
OSPĂTĂRIȚA: Deocamdată a leșinat
FEMEIA CUMSECADE: Vedeți? Mișcă.
PATRONUL: Așa e, mișcă. Tresare.
OSPĂTĂRIȚA: Dați-vă puțin mai departe, lăsați-l să respire.
PATRONUL: Dar oare respiră într-adevăr?
FEMEIA CUMSECADE: Da, uite cum mișcă picioarele... Face ca broasca
MAMA: Un doctor, chemați un doctor.
OSPĂTĂRIȚA: Poate c-ar trebui să dăm telefon la spital, să vină să-l ia.
PATRONUL: Salvările nu mai pot să circule. Peste tot s-au ridicat baricade.
OSPĂTĂRIȚA: Nu sînt decît ambuteiaje. S-a întrerupt traficul.

FEMEIA CUMSECADE *(către Mamă):* Greșeala-i a lui. Nu trebuia să se amestece.
PATRONUL: Păi, atunci, cine să se mai amestece?
MAMA: Ți-am spus eu, scumpul meu, nu ți-a spus mama? E numai vina prietenilor. Nu ți-am spus eu să nu te iei după ei?
PATRONUL: Cine sînt prietenii lui?
FEMEIA CUMSECADE: Golanii din cartier... Rene și Michel.
PATRONUL: Unde mai sînt și ăștia?
FEMEIA CUMSECADE: Pe baricade, bineînțeles, în loc să se ducă undeva să muncească.
PATRONUL: Și eu cînd eram tînăr eram pe baricade. Dar nu m-a rănit nimeni.
MAMA: Și Michel și Rene au murit
FEMEIA CUMSECADE: Și ei? N-o să mai avem tineri în cartier!
OSPĂTĂRIȚA: A dorit să-i urmeze pînă și în moarte.
FEMEIA CUMSECADE: Asta-i fidelitatea.
MAMA: Dați telefon la doctor, dați telefon!
PATRONUL .*(Ospătăriței):* Dă totuși un telefon la Salvare. Poate că or să vină.
OSPĂTĂRIȚA: Am să încerc.

Se duce să telefoneze.

PATRONUL: Să-ncercăm să-i dăm un pahar de alcool. Poate asta o să-l trezească.

Patronul și Femeia cumsecade încearcă să deschidă buzele Rănitului ca să-i dea să bea.

OSPĂTĂRIȚA: Nu se poate vorbi la telefon. Firele sînt tăiate. Oricum, ar fi fost închis, fiindcă-i sărbătoare.
MAMA: O să-l duc acasă.. Ajutați-mă. Nu stau departe. Ajutați-mă. O să-l întind pe p a t . În patul lui de copil. O să chem doctorul. Cînd era copil i-a mai salvat de două ori viața.
OSPĂTĂRIȚA: Are dreptate, nu locuiește departe.

Intră doi polițiști și un bărbat.

PRIMUL AGENT: Ce se-ntîmplă aici?
AL DOILEA AGENT: Circulați.
PATRONUL: Sîntem la noi acasă.
AL DOILEA AGENT: Gura!
MAMA: Salvați-l, domnule agent. Duceți-l la spital.

PRIMUL AGENT: Alt răzvrătit.
AL DOILEA AGENT: Faceți loc.
PRIMUL AGENT: Cum s-au petrecut lucrurile?
PATRONUL: Nu știm. A intrat și s-a prăbușit. A rămas așa, într-o baie de sînge.
PRIMUL AGENT: E-n sîngele lui.
MAMA: Nu e vina lui, domnule Agent. Era un băiat tare blînd, la locul lui. S-a lăsat antrenat, a crezut ce i-au zis alții.
FEMEIA CUMSECADE: Niciodată nu e din vina nimănui. Așa se zice totdeauna, dar de cînd era copil îmi ciordea găinile.
PRIMUL AGENT: Dumneata să taci.
AL DOILEA AGENT *(către Mama):* N-are ce să-i mai facă doctorul, vedeți și dumneavoastră că agonizează. Crapă.
PRIMUL AGENT: E mort, ce mai.
MAMA: Nu vorbiți așa de micuțul meu! Sărăcuțul de el! Îi plăceau căluții de lemn.
PRIMUL AGENT *(Mamei):* Cine sînteți dumneavoastră?
OSPĂTĂRIȚA: Păi, nu vedeți? E mama lui.
PRIMUL AGENT: Eu am întrebat-o cum o cheamă, care-i este starea civilă.
AL DOILEA AGENT *(Mamei):* Actele dumneavoastră. *(Către ceilalți):* Actele la control.

Toată lumea scoate actele.

PATRONUL: Eu sînt patron aici.
OSPĂTĂRIȚA: Eu sînt chelneriță.
PRIMUL AGENT *(Personajului):* Și dumneata? Ce stai aici fără să faci nimic?
OSPĂTĂRIȚA: E un client.
PRIMUL AGENT: Un client, un client...
AL DOILEA AGENT: Ce făcea aici clientul dumitale?
OSPĂTĂRIȚA: Mănîncă aici în fiecare zi.
PRIMUL AGENT *(Personajului):* Actele dumneavoastră.
AL DOILEA AGENT: Cînd erau răzvrătiții pe-aici, el ce făcea?
PRIMUL AGENT: Era în cîrdășie cu ei?
OSPĂTĂRIȚA: Este un om pașnic.
PATRONUL: E un bou.
PRIMUL AGENT: Nu ți-a cerut nimeni părerea. Aici închiriați camere?
PATRONUL: Gata, nu mai.
OSPĂTĂRIȚA *(Agenților):* Urcați sus, să vedeți că nu e nici un pat.

MAMA *(Agenților):* Duceți-l la spital, vă rog. Pierde sînge, o să și-l piardă pe tot
BĂRBATUL; Nu vrea să înțeleagă. Păi și-a pierdut deja tot sîngele.
MAMA: Nu e adevărat. Încă se poate vindeca.
FEMEIA: E mort, doamnă. A murit
BĂRBATUL: Ce pacoste pe capul nostru, un cartier așa de liniștit! Eram niște pensionari la locul nostru și, poftim! dintr-o dată agitație! După o viață de plictiseală, pac revoluția!
FEMEIA: Și totul așa de zgomotos!
PATRONUL: Mie mi-au spart totul în prăvălie.
PRIMUL AGENT: O să-l ducă la morgă.
AL DOILEA AGENT: Vă scăpăm noi de asta.
MAMA: Nu mă despărțiți de băiatul meu.
PRIMUL AGENT *(Mamei):* Dumneata ești suspectă.
OSPĂTĂRIȚA: Dar de ce, domnule?
AL DOILEA AGENT: Nu-i treaba dumitale să pui întrebări.
PRIMUL AGENT: Ia fiți atenți cu toții ce faceți! Să nu care cumva să vă umflu pe toți.
PATRONUL *(Agenților):* Nu vreți să beți un pahar înainte de plecare?
OSPĂTĂRIȚA: S-au spart toate, nu mai avem de nici unele.
PRIMUL AGENT: Atunci îți bați joc de noi?
PATRONUL: Ba nu, poftim, mai am o sticlă.
PRIMUL AGENT: Păi, vezi! Cînd e bunăvoință, se mai găsește...

Patronul le toarnă de băut agenților, care dau paharul peste cap. Pentru asta, s-au deplasat la tejghea.

MAMA: Aveți grijă de copilul meu.
AL DOILEA AGENT: Femeia asta ne calcă pe nervi. O să ne ocupăm și de dumneata acușica, n-ai grijă!
FEMEIA: Ba are grijă, domnule agent. E normal să aibă.

Primul și Al Doilea Agent iau cadavrul și se pregătesc să-l scoată afară.

AL DOILEA AGENT *(Mamei):* Dumneata vii cu noi.
MAMA: Nu mă despărțiți de copilul meu !
PRIMUL AGENT *(către Patron și Bărbat):* Hei, voi, puneți mîna pe femeia asta. Băgați-o la dubă.

Patronul și Bărbatul o scot cu forța din circiumă pe Mamă. Femeia țipă. Rănitul este cărat de agenți afară.

FEMEIA: O să încerc să mă întorc acasă.
OSPĂTĂRIȚA: Fiți atentă. Încă se mai trage pe străzi.
FEMEIA CUMSECADE: În orice caz, trebuie să-i dau de mîncare pisicii.
BĂRBATUL: Vă conduc eu. doamnă. Și eu trebuie să-i dau motanului meu să mănînce.

Ies amîndoi.
Nota autorului: întreaga Scenă XII, de la început pînă aici, poate fi suprimată sau păstrată, după dorința regizorului.
La deschiderea ușii, tirul mitralierelor se aude puternic, laolaltă cu vacarmul luptelor de afară.

PATRONUL: I-a împușcat chiar în pragul ușii. *(Tocmai se auziseră strigătele celor doi.)*
OSPĂTĂRIȚA *(după ce se aude o explozie foarte puternică):* Ambulanța a sărit în aer. Cu tot cu mașina și cu polițiștii.
PATRONUL: Nu mai bine rămîneau aici, cum le-am spus eu?

Nota autorului: aceste ultime două replici pot fi păstrate sau eliminate după cum a decis regizorul, să păstreze sau să elimine scena precedentă. Se aude șuierul gloanțelor care trec prin ferestre. Zgomotul de sticlă spartă al geamurilor. O sticlă cade și se sparge.

PATRONUL: N-o să-mi spargă acuma pînă și ultimele sticle!
OSPĂTĂRIȚA: Acum parcă am fi afară. Ia uită-te, merg în pas de marș și cîntă. *(Într-adevăr, de afară se aude cîntecul revoluționarilor.)* Poftim! *(Către Personaj:)* Un glonț v-a găurit pălăria în cuier.
PATRONUL: Trage oblonul de fier. Haide odată, ce dracu'!!

Patronul și Ospătărița coboară oblonul. Personajul dă să-i ajute.

OSPĂTĂRIȚA *(Personajului):* Nu vă deranjați. Terminați-vă coniacul. *(Personajul se așază ca să-și termine băutura. Intre timp, Ospătărița și Patronul au tras oblonul.)* Uff! Gata, l-am tras.
PATRONUL: Acuma ne-am liniștit Să-i ia dracu' pe nenorociții ăștia. Mi-au spart toate sticlele!
PERSONAJUL: Nu mai este coniac?
PATRONUL: Mă duc să caut. Mai am în pivniță. Mi-am făcut eu rezerve încă de la revoluția trecută.
PERSONAJUL: Care? Cea din '40?

PATRONUL: Cea din '32. Așa că e și mai vechi, e și mai bun acuma. Mă duc. *(Ospătăriței:)* Mai avem pîine și friptură la tejghea. *(Iese.)*

OSPĂTĂRIȚA *(Personajului):* Vă mai e rău? Nu e ceva grav. Să vedem ce mai face rana. Un pumn zdravăn. Dar ochiul nu e atins, numai de jur împrejurul lui... O să vă aranjez bandajul. Ați vrut să săriți în ajutorul meu, a fost frumos din partea dumneavoastră.

PERSONAJUL: Nu mai știu.

OSPĂTĂRIȚA: Nu sînteți olecuță cam sărit? Chiar așa? Tocmai asta-mi place la dumneavoastră. Trebuie că sînteți tare nefericit *(Personajul dă din umeri.)* Nici fericit nu sînteți. *(Personajul bombăne ceva și ridică iar din umeri.)* Nici fericit, nici nefericit. Asta-i și mai rău decît să fii nefericit. Credeți că vorbesc ca să mă aflu în treabă? Îmi sînteți foarte simpatic. *(Personajul ridică din umeri.)* Credeți că nimeni nu vă poate simpatiza? Vă înșelați, *(Moment de tăcere.)* Așa ceva nu se cere și nici nu se explică. Păreți complet aiurit. O să vă aduc o bucată de pîine și una de friptură. Vreți? *(Personajul arată spre pahar.)* Iar vreți coniac? E prea mult. Mă rog. Încă unul, dar să fie ultimul! *(Se duce să caute un pahar de coniac, i-l aduce, el îl bea. Din pivniță se aude vocea Patronului, cîntînd.)* Oh, i-auzi-l și pe-ăla! Și lui îi place să bea. *(Personajului:)* Tare aș vrea să fac ceva pentru dumneavoastră. Am cunoscut cîndva un bărbat care vă semăna. Nu era bolnav. Nu avea nimic. Ba încă avea de toate. Închipuiți-vă că s-a sinucis. Dumneavoastră nu vă vine cîteodată pofta să vă sinucideți? *(Personajul ridică din umeri.)* V-a iubit cineva vreodată?

PERSONAJUL: Mama.

OSPĂTĂRIȚA: De atunci încoace, nimeni? Nu știți ce va să zică să fii iubit? În clipa de față eu sînt liberă, sînt disponibilă. Dacă ați dori... Dar trebuie să-ți dorești să fii iubit, trebuie să vrei. Am să vă învăț eu să vă trăiți fiecare clipă. Am să vă învăț fericirea. Nu vă mai holbați așa la mine, că nu vorbesc prostii. Eu nu pot să trăiesc fără un bărbat Nici o femeie nu poate. Am să vă țin de mînă și am să vă conduc pe drumul nostru. Nu vă mai opuneți, veniți cu mine. *(Se aude iarăși vocea hodorogită a Patronului cîntînd in pivniță, precum și cîteva țăcănituri de mitralieră, de afară.)* Nu știu de ce îmi pare rău de dumneavoastră. Tocmai asta îmi place la dumneavoastră. Nu sînteți ca toți ceilalți. Nu spuneți nimic? Nu vă face nici o impresie tot ce vă zic eu? Vă repet: sînt disponibilă. Se vede limpede că nu aveți pe nimeni. Drumul nostru va fi curat ca în

palmă. Nimic nu ne va sta în cale. Dacă am mîinile puţin obosite, dacă mi-e pielea puţin bătucită, asta-i din pricina muncii şi din cauză că spăl vasele. Însă pielea de pe trup mi-e pufoasă şi caldă. Am ochi frumoşi, ia uitaţi-vă. Sînt încă tînără. Şi dumneavoastră sînteţi tînăr. Am să vă învăţ, am să vă învăţ eu totul. Dumneavoastră aţi pornit pe un drum greşit, aţi greşit direcţia. Alături de mine vă veţi găsi calea cea mai bună. *(Îi mîngîie mîna, i-o lipeşte de inimă.)* Ce sălbăticit sînteţi! Aţi sărit în apărarea mea: n-am să uit niciodată asta. Nu ştiu ce m-a apucat să vorbesc aşa, cu dumneavoastră îmi pierd capul. Nu mă comport ca şi cu toţi ceilalţi. Cu dumneavoastră mă simt cu totul alta. Aţi iubit vreodată pe cineva, în afară de mama dumneavoastră? V-a iubit cineva? Nu, nimeni. Asta fiindcă sînteţi bolnav, fiindcă nu ştiţi să vă explicaţi, fiindcă nu aveţi încredere în nimeni! Toţi ceilalţi se omoară între ei, se sfîşie unii pe alţii, fiecare-i gelos pe cel de alături, se exploatează unii pe alţii. Trebuie să existe pentru început măcar o fărîmă de iubire şi fericire, un grăunte de încredere reciprocă şi de dragoste. Se vor uita cu toţii la noi doi la început, se vor mira, iar apoi ne vor urma cu toţii. Vor veni împreună cu noi pe alei lungi, lungi, atît de lungi încît se vor pierde în zare, alei de trandafiri fără spini.

Se aude din nou, din pivniţă, vocea răguşită a Patronului, iar de afară injurii: „Jigodie!" „Nenorocitu' dracului", „Jos", „Afară cu ei", „l-am ras", „O să-i terminăm noi", „Omorîţi-i", „Fără pic de milă să-i strivim" etc.
Apare Patronul „afumat" rău.

PATRONUL *(Ospătăriţei):* Mai e aici clientul tău?
OSPĂTĂRIŢA: N-avea cum să iasă, de vreme ce am tras oblonul.
PATRONUL *(Ospătăriţei):* Să nu ridici oblonul. Lasă-l aşa. Ce mai e pe-afară? *(Se duce spre oblonul tras pînă la un metru de pămînt, se aşază în patru labe şi priveşte în stradă.)* Unu, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt Nu-s decît opt morţi.
OSPĂTĂRIŢA: Poate că sînt răniţi numai, sau muribunzi.
PATRONUL: Printre ei, doi agenţi de poliţie. Bine le-a făcut Nu trebuiau să se bage în chestia asta.
OSPĂTĂRIŢA: Asta le e meseria.
PATRONUL: N-aveau decît să-şi aleagă altă meserie. Cînd oamenii vor să se facă praf unii pe alţii, e o prostie să te bagi între ei ca să-i împiedici. Pînă una, alta mi-au spart totul pe-aici, iar asta e tot o crimă.

OSPĂTĂRIȚA *(Personajului):* Haide, vino cu mine, putem să trecem, răniții și morții nu sînt periculoși. Vezi că sînt pete de sînge pe caldarîm, nu te speria, n-o să te murdărești pe tălpi, am să te conduc e u . În locul fiecărei picături de sînge va crește o floare.

PATRONUL: Dacă se mănîncă cîinii între ei, eu ce-o să mă fac cu stocul?

OSPĂTĂRIȚA *(Personajului):* Vino! *(Se apropie de el și îl sărută.)* Hai, vino, ia-mă și du-mă la tine. Știu în ce parte e casa ta Vino, vino odată! *(Îl ia de mină.)* Vino, dragul meu, vino, iubirea mea!

PATRONUL *(Ospătăriței):* Cine ți-a permis să-ți iei tălpășița? Trebuie să faci curat aici.

OSPĂTĂRIȚA *(Personajului):* Apleacă-te ca să poți trece de oblonul ăsta. *(Personajul se execută, se lasă amîndoi pe brînci și înaintează pînă la ieșire, cînd Personajul se ridică.)*

PERSONAJUL *{Patronului):* Nu v-am plătit consumația.

OSPĂTĂRIȚA: Apleacă-te și vino. Haide, grăbește-te.

Personajul se aplecă iar.

OSPĂTĂRIȚA *(înainte de-a ieși din scenă):* N-aveți grijă de curățenie, Șefu', o să mă întorc eu să curăț aici. *(Personajului:)* Să mergem! *(Ies amîndoi.)*

PATRONUL: Aveam și eu niște clienți și mi i-au măcelărit. Bine le șade acum, cu mațele scoase, zăcînd pe stradă. Aveam și eu un abonat la masă și pe-ăla mi l-a luat Dar pe ea ce-o fi apucat-o? *(Se duce să coboare oblonul.)* Ce ciudat! n-au oprit ăștia lumina. *(Privește împrejur, numai pahare și sticle sparte, scaune răsturnate.)* Bine măcar că sînt asigurat Totul e prevăzut în asigurare: incendiu, inundație, războaie și revoluții. *(Începe să facă oarecum curat, mai ridică un scaun de exemplu etc. Se aude din nou zgomot afară.)* Haiti, că iar începe. Poate că pînă la urmă or să reușească. Nu se știe niciodată.

SCENA XIII

Portăreasa, Ospătărița, Personajul, un Tînăr cu pușca în bandulieră, Doamna cu cățelușul

TÎNĂRUL: Doamnă Portăreasă, v-am adus cheia de la camera mea.

PORTĂREASA: Foarte bine, o pun deoparte. Unde vă duceţi cu puşca asta? La revoluţie? Credeam că s-a liniştit zavera.

TÎNĂRUL: N-aveţi grijă, începe iar, chiar aici, sub fereastra noastră.

Intră Doamna cu căţelușul.

DOAMNA: Uite cheia de la mine. Mă duc la revoluţie.

PORTĂREASA: Soţul dumneavoastră tocmai a fost omorît.

DOAMNA: Păi tocmai de aceea mă duc: ca să-l înlocuiesc.

PORTĂREASA: Prea bine, dar lăsaţi-mă să fac curăţenie. Noul locatar trebuie să se întoarcă.

DOAMNA: Dar unde-i fata pe care-ai angajat-o, aia mută?

PORTĂREASA: A fost omorîtă.

TÎNĂRUL: Vedeţi, toată lumea merge la revoluţie.

PORTĂREASA: Ea nu plecase la revoluţie. Plecase la piaţă. A fost oprită ca să arate actele, dar nu se ştie dacă au oprit-o poliţiştii sau rebelii. Vorba e că ea nu a răspuns la somaţie, aşa că au tras după ea.

DOAMNA: În orice caz, trebuie să mergem la revoluţie.

PORTĂREASA: Eu am destul de muncă aici. Eu trebuie să mă ocup de casă.

TÎNĂRUL: O să ne întoarcem şi noi cînd totul va fi gata răsturnat.

PORTĂREASA: Dumneata faci revoluţie fiindcă nu mai există metafizică. Nu vă daţi voi seama, dar nu condiţia socială şi economică e-n stare gravă - ea e cît de cît suportabilă. Rea este, însă, condiţia existenţială. Şi situaţia socială este proastă, nu zic nu. Totuşi, s-a văzut din toate cele de pînă acum că toate tipurile de societate sînt proaste. Nu există societate bună. Şi tirania, şi dictatura, şi liberalismul sau capitalismul - toate sînt rele. Nici un tip de economie, fie social-democrată, fie liberală nu poate să rezolve necesităţile economice ale omenirii. Asta s-a văzut şi se vede. Citeşte ziarele. Ei vor să vă ascundă adevărul, însă adevărul iese la lumină în ciuda a orice. De la un capăt la altul al planetei, numai genocid şi măcel.

TÎNĂRUL: Nu mai te preocupa matale de chestii de-astea. că nu înţelegi nimic.

PORTĂREASA *(măturînd):* Vorbiţi aşa fiindcă sînt eu portăreasă! Asta înseamnă că nu aveţi simţ democratic deloc.

TÎNĂRUL: Eu nu sînt pentru democraţie, cu sînt pentru popor.

PORTĂREASA: Poporul sînt eu.
DOAMNA: Dumneata nu eşti poporul eliberat. Dumneata eşti slugă.
TÎNĂRUL: Sînteţi plătită de patronat
PORTĂREASA: Nu există patron aici. Aici sînt numai pensionari.
DOAMNA: Toţi au o mentalitate de mici patroni.
TÎNĂRUL *(Doamnei):* Vii cu mine, frumoasa mea? Facem revoluţia împreună şi după-aia radem o partidă de sex.
DOAMNA: Da! Cînd? După revoluţie sau înainte?
TÎNĂRUL: În timpul revoluţiei. Revoluţia înseamnă explozia dorinţelor.
DOAMNA: E nostim!
TÎNĂRUL: A tuturor dorinţelor.
DOAMNA *(Tînărului):* Te doresc!
TÎNĂRUL: Să mergem, scumpo. Nu eşti tu drăguţă, dar revoluţia te face frumoasă. Şi-apoi: trăiască moartea! *(Portăresei:)* La revedere, madam Portăreaso, te asigur de tot dispreţul meu!
DOAMNA: Te plîng. Eşti o sclavă.
PORTĂREASA: Şi ce faceţi cu reuniunile mondene? Ce faceţi cu ceaiurile şi cu cockteilurile! Cu ele ce-o să se-ntîmple? Le abandonaţi?
DOAMNA: Cred că am să vin să stau acasă zilnic între cinci şi şapte.Întredouăasalturi.
TÎNĂRUL: În măsura în care aşa ceva va fi posibil. *(Către Doamnă:)* Îmi place mai mult să fac dragoste cu tine în ierburi sau pe caldarîm, pe sub baricade, între orele cinci şi şapte.
PORTĂREASA *(tot măturînd):* Habar n-aveţi ce vreţi. Oscilaţi între pofta de viaţă şi dorinţa de-a muri. Eros şi Thanatos. Staţi cu curu-n două luntri.
TÎNĂRUL *(Doamnei):* Să mergem, frumoasa mea. Să ne grăbim. Femeia asta nu ştie ce spune.
PORTĂREASA: Ba voi nu ştiţi ce faceţi. Voi pregătiţi apocalipsul!
TÎNĂRUL: Vorbeşte prostii.
PORTĂREASA: Omenirea este ameninţată de două adevărate pericole: suprapopularea şi degradarea mediului.
DOAMNA: Spui banalităţi.
PORTĂREASA: Şi voi la fel. Numai că banalităţile mele sînt adevărate, iar ale voastre - false.
TÎNĂRUL: Drace!
PORTĂREASA: Voi în acelaşi timp ucideţi şi faceţi copii. Ce aberantă contradicţie!
DOAMNA: Rahat
PORTĂREASA: Nu prea s-ar zice ca sînteţi politicoşi.

TÎNĂRUL: Politețea e-o chestie burgheză.

DOAMNA: E semn de burghezie politețea.

PORTĂREASA: Dumneata faci parte din burghezie. Burghezii fac revoluția.

DOAMNA: Eu nu sînt burgheză. Mai întîi, că sînt văduvă. Bărbatul meu a murit pe baricade. În al doilea rînd, am un iubit proletar.

TÎNĂRUL *(Doamnei):* Ai auzit! Nu se mai aud așa de puternic mitralierele. Nu trebuie să lăsăm focul să se stingă. Haide, la luptă, trebuie întețit focul!

Tînărul și Doamna ies îmbrățișați.

PORTĂREASA: Mai bine aveți încredere în tehnică. Vouă nu vă pasă de tehnică. Voi v-ați plictisi dacă totul ar merge bine, așa că nu vreți în ruptul capului ca lucrurile să meargă bine.

VOCEA TÎNĂRULUI *(trîntind ușa):* Așa ceva ar fi îngrozitor de plictisitor. Ce ne-am face dacă n-ar mai fi nici o revoltă?

PORTĂREASA *(singură, măturind):* Nu vor să audă de tehnică. Rațiunea nu-i interesează.

De afară se aud împușcături.

PORTĂREASA: O putea noul locatar să vină acasă? Iar se zbîrcește chestia. Acuma a ajuns pe strada noastră. Pînă acum a fost pe bulevard. Ia mai bine să ne camuflăm noi. Saltelele, unde sînt saltelele? Dacă ajunge omul acasă, măcar să stea liniștit. *(Putie saltele în ferestre. De adresat, se adresează publicului, adică străzii:)* Gata: era revoluțiilor s-a terminat Toate regimurile politice sînt rele, dar sînt deja instalate la putere. Se mai face încă revoluție, pe ici, pe colo, însă ele nu mai slujesc la nimic. Acum a venit vremea tehnicii. A industrializării. Dar asta înseamnă că n-o să mai fie pasiune. Ce-or să se facă dumnealor fără pasiune? Or să se plictisească, așa cum spunea băiatul ăla adineaori. Două secole de revoluții - pentru ce? ca să se ajungă la tiranie și la dictatură. Ce altceva au făcut revoluțiile? Dar nici tehnica nu-i mare lucru. Ne umple planeta de reziduuri. În cincizeci de ani, vom fi treizeci de miliarde de locuitori pe pămînt. Asta-i problema. Asta-i adevărata problemă. Se mai poate da înapoi? Nu se mai poate. Alunecăm în prăpastie, gata, nu se mai poate opri nimi-

ca. E greşeala Creatorului.[1] Condiţia existenţială generează răul societăţii, reaua economie şi reaua politică. Din fericire, există din vreme în vreme represiunea poliţienească. Fără poliţie şi tară represiune prin forţă ne-am sufoca încă şi mai abitir. La noi în ţară, însă, forţa represivă a demisionat, iar poliţia s-a revoltat şi ©a. Şi ea a explodat datorită poftelor. Eu sînt pentru libertate. Mă întreb dacă mai sînt de partea libertăţii individuale. Oamenii sînt nebuni, trebuie să-i ţii în cămaşă deforţă. În ţările totalitare este cel puţin ordine. Adevărat, una posacă, dar, ordine, totuşi. Nu mişcă nimeni. *(Măturâ agitat:)* Dar la urma urmei ce-mi pasă mie? Să sară dracului totul în aer! Şă se-aleagă praful! Să fiarbă şi să explodeze toate! Să le mănînce focul! A durat prea mult toată această aventură a omenirii. Să se termine odată, să se termine. Creatorul s-a înşelat în ce ne priveşte. *(Continuă să mături.)*

SCENA XIV

Portăreasa, Personajul, Ospătăriţa.
Intră Personajul şi Ospătăriţa.

PORTĂREASA: Ah, iată-vă în slîrşit! *(O vede pe femeie.)* Bună ziua, doamnă.

OSPĂTĂRIŢA: Sînt prietena locatarului dumneavoastră. Poate chiar logodnica lui. Voi locui şi eu aici.

PORTĂREASA: Felicitările mele, domnule. E bine aşa. E rău să trăieşti singur. E mult mai rău decît în doi sau cu mai mulţi.

[1] Iniţial, în textul publicat în colecţia „Le Manteau d'Arlequin", aici urma un pasaj suprimat ulterior de autor, şi anume: „S-a zis: «iubeşte-ţi aproapele». Nu se poate. Mai bine s-ar fi spus adevărul, adică «Mîncaţi-vă unii pe alţii». Totul e conflict. Oamenii, ca şi animalele, ca şi insectele şi plantele - toţi şi toate se mănîncă unii pe alţii. De altfel, hrana de unde să ne vină? Trăim într-o economie închisă. Oh, dacă n-ar fi fost nevoie să ne hrănim! Dar aşa... asta e: respiri şi ucizi. Te mişti un milimetru, şi ai ucis deja miliarde de fiinţe microscopice. Dacă n-ar fi existat intemperiile! Ucizi ca să te îmbraci, tai copacii ca să-ţi faci acoperiş, omori plantele textile. Ce babilonie e tot cosmosul ăsta de nefericire. Trebuie să-ţi găseşti mîncarea pe loc. Aşa că ne mîncăm între noi. Păi da, aşa e" (n. ed. fr.).

Nu mai credeam c-o să vă puteți întoarce acasă. Ce zarvă pe strada noastră!

OSPĂTĂRIȚA: Dar cine se bate cu cine?

PORTĂREASA: Tot ăia. Adică, același partid. Pe baricada dintr-un capăt al străzii fîlfîie un steag verde cu un pătrat roșu în mijloc. La celălalt capăt al străzii flutură același steag. Dar o să stați amîndoi liniștiți aici. Am pus saltele în geam. Totul e astupat, abia dacă se aude un zgomot de afară. Am pus saltele, perne, saci cu nisip. În pivniță avem provizii. Cu timpul, or să se liniștească lucrurile. La revedere, domnule, la revedere, domnișoară.

OSPĂTĂRIȚA: E frumos la dumneavoastră. Vreau să spun: la tine. Ne tutuim, da? O să zicem că sîntem în concediu. Nu sîntem chiar pe plajă, dar este frumos, orișicum. Tu știi cum mă cheamă? Nu, nu știi. Numele meu este Agnès. Of, ce greu am ajuns acasă! S-a tras în batista albă pe care-o fluturai. Au găurit-o. Dar pe tine nu te-au atins gloanțele. Mai ai o gaură în pălărie. Cu asta, se fac două. Sărută-mă. Ai reținut cum mă cheamă? Haide, așază-te în fotoliu. O să stau și eu aici, lîngă tine, la picioarele tale. *(Personajul se așază, după care se ridică.)* Unde te duci? Ce cauți la fereastră? N-o deschide. N-o deschide, dacă-ți spun! De ce vrei s-o deschizi? Unde mai vrei să te duci? *(Personajul se duce înspre colțul din dreapta, unde se găsește o pușcă, probabil cea purtată de Tînărul din scena precedentă.)* Lasă pușca, nici măcar nu știi să tragi.

Personajul examinează cu atenție pușca. Din greșeală, apasă pe trăgaci și se aude detunătura.

OSPĂTĂRIȚA: Fii atent, puteai să mă omori. *(Personajul este înspăimîntat de zgomotul glonțului.)* Noroc că ai tras în saltelele din geam. Dar dacă în locul saltelei ar fi fost capul meu, ce-ar fi fost? *(Personajul continuă să umble prin cameră, cu pușca în bandulieră.)* Ai de gînd să te lupți? Cu cine? *(Personajul dă din umeri.)* Nu știi. Contra cui? *(Personajul ridică din nou din umeri.)* Habar n-ai. Nu ți-e frică? *(Personajul face semn că nu.)* Ești curajos? *(Personajul face semn cu capul, că nu.)* N-ai nici frică, nici curaj. *(Personajul se îndreaptă spre ușă.)* Nu pleca, rămîi aici. *(Personajul se oprește.)* Pune pușca la loc. *(Personajul rămîne nemișcat, în mijlocul camerei. De afară, departe, se aud cîteva focuri de armă.)* Auzi! Ți se răspunde. Nu, nu este ecoul. Un foc de armă e ca lătratul unui cîine. Cum latră unul, cum îi răspund o sută. Mai bine dă-mi

un pahar de limonada. Drumul ăsta printre împuşcături mi-a făcut sete. Mi-e cald E bine aici. *(Se întinde pe canapea.)*

PERSONAJUL: Ceva.

OSPĂTĂRIŢA: Ce ceva?

PERSONAJUL: Cred că trebuie să fac ceva.

OSPĂTĂRIŢA: De ce? Pentru cine?

PERSONAJUL *(înalţă din umeri):* Păi... asta... E greu de spus.

OSPĂTĂRIŢA: Aşază-te în fotoliu. Hai, fii cuminte.

Personajul se aşază în fotoliu. Pauză.

PERSONAJUL: Şi totuşi... ştiţi... ba nu. ştii...

OSPĂTĂRIŢA: Trebuie făcut ceva, am înţeles. Cunosc placa. Dar, de ce? Îţi repet: pentru ce? *(Personajul ridică din umeri.)* Ai tu vreo ambiţie? Ai tu ceva de revendicat? Ai vreo nevoie nesatisfăcută, precum ceilalţi? Urăşti ceva anume, sau urăşti aşa, în general, totul? Iubeşti ceva, pe cineva? Nu iubeşti nimic, aşa este? Tu mă iubeşti numai pe mine. *(Personajul dă din cap că aşa e.)* Aşa e? Mai spune o dată, dragul meu. *(Personajul repetă gestul.)* Ce fericită sînt! Vezi bine că ştiu tot ce vrei. *(Personajul dă din cap că da.)* Vezi că poţi să vorbeşti dacă vrei. *(Personajul acceptă din nou.)* Ce ciudat s-au schimbat oamenii. Clienţii erau aceiaşi şi parcă alţii.

AGNÈS *(din acest moment, Ospătăriţa devine Agnès):* Auzi? Iar trag. Trag mereu. În curînd se fac trei săptămîni de cînd se trage. O să facem o călătorie, pe un vapor alb. Între mare şi cer. Zile şi zile de-a lungul o să stăm pe puntea vasului, la soare. O să ne bronzăm cu toţii. Vaporul alb, cerul albastru, marea albastră şi apoi ofiţerii de pe vas, căpitani arătoşi, în uniformele albe, undeva pe mările Sudului. Cînd ne vom apropia de coastă, or să apară bărcile albe cu oameni negri, pescari şi pescăruşi, după care vom zări pămîntul, pămînturile noi. *(Se aude ţăcănit de mitralieră.)* Ni se vor umple braţele cu flori, n-o să avem noi atîtea braţe cîte buchete de flori ni se vor da. Iar pe creştet vom avea coroane, coroane de flori. *(Personajul rămîne aproape impasibil.)* Flori roşii, galbene şi flori albastre. În părţile acelea de lume, oamenii locuiesc în case foarte mari, ca nişte palate. Toată ziua se distrează, rîd, cîntă şi dansează. *(Întreaga tiradă are loc pe fondul răpăitului de mitralieră, al zgomotelor şi vociferărilor de afară.)* Se iubesc ziua întreagă. Şi toată noaptea se iubesc. Noaptea, cerul e plin de stele uriaşe, iar cerul este foarte aproape, ai zice că poţi să pui mîna pe stele, să le atingi, aşa sînt de aproape. La toate colţurile de stradă, în toate pieţele sînt scări care duc la cer. Te poţi oricînd urca pe ele. Scări de argint. Nu le foloseşte

nimeni, fiindcă toată lumea se simte bine acolo pe pămînt, în ţara lor. Pămîntul e altfel acolo decît la noi. E un pămînt moale, ca un covor pufos. Eşti întîmpinat cu drag, toată lumea te înconjoară cu atenţie. În locurile acelea străinii sînt iubiţi şi poţi să traversezi fără grijă oraşul şi să ieşi pe poarta cealaltă a cetăţii. Este un continent vast Sute şi sute şi mii de astfel de oraşe înflorite, luminoase şi răspîndite pe tot continentul, unul mai frumos ca altul, care de care mai pline de încîntare. Sînt şi multe lacuri pe continentul acesta, lacuri cu apă limpede. Şi munţii care le înconjoară sînt la fel de curaţi. Şi din cît înaintezi, dintr-atîta te afunzi mai mult, dintr-atîta este mai frumos totul, mai surprinzător, mai luminos, mai aromitor şi mai înflorit. Poţi vedea lei pe străzi, dar ei sînt blînzi precum mieii pe care-i călăuzesc, ducîndu-i să pască pe cîmpuri pline cu părăluţe care nu se ofilesc niciodată. Zău, aşa e, crede-mă, e foarte adevărat de vreme ce toate acestea se află în capul meu. Trebuie să mă crezi. Linişte, lumină, împăcare şi muzică. Acolo toţi oamenii sînt fericiţi - ştii de ce? fiindcă sufletele lor sînt pline de iubire. Se iubesc şi fiindcă se iubesc nu îmbătrînesc niciodată. E greu de ajuns în ţinuturile acelea. Nu se ajunge acolo decît din întîmplare, dacă ai noroc, sau din pricina vreunei erori de navigaţie. Cum adică, să comiţi o astfel de eroare de navigaţie? Cu toate că marii comandanţi de nave îşi cunosc perfect meseria, mai există, din fericire, şi căpitani mai tineri, fără experienţă şi care au norocul să se rătăcească, după cum există şi unii căpitani de navă mai nepricepuţi, beţivi, sau uituci. Din fericire. Corăbiile care apucă să arunce ancora în porturile acelea nu mai pleacă de acolo niciodată. Sau, dacă o fac, nu se întorc decît din milă faţă de ceilalţi, pentru cei rămaşi să trăiască în lumea noastră şi care nu cunosc drumul către ţinuturile minunate. Se întorc ca să le povestească, să le explice, sau ca să-i ducă şi pe ei acolo. Dar cel mai adesea se întîmplă ca, atunci cînd se hotărăsc să plece din nou într-acolo, să nu mai găsească drumul. Sau e prea tîrziu şi şi-au pierdut puterile, fiindcă, dacă acolo rămîi veşnic tînăr, o dată întors aici îmbătrîneşti pe drum. Ajuns acolo nu mai trebuie să-ţi aduci aminte de nimic. Şi să nu regreţi nimic. Dacă ai apucat să te întorci, ţi-ai pierdut puterea, ori uiţi, sau nu mai ştii ce e adevărat şi ce nu. Nu ştii dacă nu cumva totul a fost un vis.

PERSONAJUL: Ce culoare au ochii oamenilor de acolo?

AGNÈS: Culoarea luminii.

AGNÈS: Auzi? Iar fac zgomot cu puştile afară. Nu-i auzi decît cînd eşti foarte atent *(Intră Portăreasa.)*

PORTĂREASA: E ora mesei. V-am adus mîncarea, e caldă. *(Pune farfuriile pe masă şi iese.)*

AGNÈS: Cum trece vremea. Probabil că a trecut o lună de cînd stau aici. Îţi pare bine că stăm amîndoi? *(Personajul nu răspunde.)*

PERSONAJUL: Nu mai aud nici o împuşcătură. Crezi că s-o fi terminat?

AGNÈS: Ce-are a face! Zău aşa, nu-i deloc anormal să trăieşti cum trăim noi. Cînd te vei mai înzdrăveni, ai să ieşi şi tu pe stradă. O să mergem amîndoi afară. Vei trăi şi tu ca toată lumea, amîndoi vom trăi normal.

PERSONAJUL: Normal?

AGNÈS: Păi da, o viaţă normală. O să înveţi şi tu ce va să zică o viaţă normală.

PERSONAJUL: O viaţă normală?

AGNÈS: Mă enervezi. O să vezi tu cum o să fie.

PERSONAJUL: Aş vrea să ştiu ce se petrece afară.

AGNÈS: Nu te mişca de-aici. Mai aşteaptă. Mai stai, nu te mişca, ţi-am zis.

Personajul nu ascultă. Îşi ia puşca.

PERSONAJUL: Nu, nu am de gînd să trag. Vreau să ridic un steag alb.

AGNÈS: Or să creadă că-i ameninţi. Mai bine ia coada de la mătură. Uf, tot eu trebuie să-ţi explic totul. Şi să fac totul în locul tău. Cine m-o fi pus să mă leg de unul ca tine? Nu ştiu de ce te iubesc. Sau poate că nu te iubesc? Poate că doar mi-e milă de tine? Poate fiindcă mă şochezi?

Intre timp, femeia a legat o pînză albă de coada unei mături pe care i-o dă Personajului. Acesta o ia, dă puţin la o parte saltelele din fereastră şi începe să fluture steagul în afară.
Personajul împinge steagul în afară; se aude o împuşcătură. Personajul retrage steagul: pînza acestuia este pătată de sînge.

AGNÈS: Fii atent! Vezi? ce ţi-am spus eu? Dar n-ai vrut să m-asculţi. Mai ai şi tu răbdare. Chiar aşa de mult te interesează ce e afară? Chiar aşa doritor eşti să vezi războiul? Tare-i greu să înţeleagă omul ce vrei şi ce nu vrei.

PERSONAJUL: De unde o fi sîngele de pe cîrpă?

AGNÈS: Glonţul a trecut prin pînză şi a lovit pe cineva. Acelaşi glonţ a omorît mai mulţi oameni. E sîngele altora. *(la coada de mătură, scoate pînza, aşază matura Ungă puşca din colţul*

camerei și privește atentă pînza.) Ce găuroi! O gaură mare, nimbată cu sînge. Culoarea focului. Mă duc s-o cos și s-o spăl.

Apare Portăreasa, cu alte farfurii.

PORTĂREASA: Nu. doamnă, gaura asta nu se coase, iar sîngele ăsta nu se spală. Păstrați-o ca amintire. Ia te uită, nu ați mîncat ce v-am adus! Nu aveți poftă de mîncare? Asta-i din cauză că nu faceți destulă mișcare. Eu urc toată ziua scările astea, le cobor, mă duc în pivniță după provizii. Toată ziua mă mișc. Asta e: nu faceți destulă mișcare. *(Ia platoul adus adineaori și lasă altul în locul lui.)* Poftă bună! *(Iese.)*

AGNÈS: Hai, mergi un pic, o să-ți facă bine! Haide, umblă! Iar te-ai întins pe canapea! Ridică-te! *(Îl ia de mînă și îl obligă să pășească.)* Mergi odată! *(El merge foarte greu.)* Mai repede! *(El merge ceva mai repede.)* Nu-i de ajuns. Hai repede, repede! Dă-mi mîna! *(Aleargă amîndoi de la un capăt la altul al camerei după care se opresc gîfîind.)* Pas de voie. Uită-te, sîntem pe o alee plină cu trandafiri. E plin de trandafiri pe deasupra noastră. Iarba ni se așterne sub tălpi. Ce iarbă frumoasă ! Uite, acolo, casa aceea albă! Mai mergi puțin. Ce aer curat e pe-aici! Auzi susurul apei? Auzi ciripitul păsărelelor? Iar acuma - ce liniște! A ieșit luna. Uite cum strălucesc stelele. Ce noapte minunată. Hai, respiră și tu din plin aerul acesta de țară. *(Personajul se oprește cîteva momente și ascultă.)* Nu, nu se mai aud mitralierele. Nu sînt bombe. Ce auzi e tunetul în depărtare. Ai respirat adînc? Acuma ți-e foame? Hai să stăm și să mîncăm. *(Se așază amîndoi.)*

PERSONAJUL: Coniac!

AGNÈS: Asta nu.

PERSONAJUL: Coniac!

AGNÈS: Îți face rău. Și n-o să te pot îngriji. Toți medicii au fost omorîți, ca să nu cadă în mîinile dușmanilor.

PERSONAJUL: Vreau coniac! Ce crezi? Or să deschidă mai repede cîrciuma?

AGNÈS: Uf! O să-ți aduc eu. Dacă nu te mulțumești numai cu mine!

Îi aduce o sticlă de coniac și îi umple un pahar, pe care Personajul îl golește dintr-o mișcare, după care rămîne nemișcat și tace.

AGNÈS: Povesteşte-mi ceva.

El tace. Ea se ridică, strînge masa și se duce în fund, pe unde intră Portăreasa, ca să ducă farfuriile.

PORTĂREASA: Bună seara, dom'lor şi doam'lor. *(Iese.)*

AGNÈS: N-ai nimic să-mi spui? *(Tăcere.)* Altădată mai vorbeai, nu prea mult, dar spuneai cîte un cuvînt din timp în timp.

Personajul, tăcînd în continuare, se duce şi se aşază pe canapea. Agnès îl priveşte.

AGNÈS: Nu vrei să mă îmbrăţişezi? Iubitule, ia-mă în braţe.

Personajul se ridică, se duce înspre Agnès şi o sărută pe frunte. Ea dă să îl strîngă în braţe, dar el se desprinde şi se cufundă în fotoliu.

PERSONAJUL: E multă vreme de cînd nu mai primim ziarele.

AGNÈS: Mîine am să-i spun Portăresei să le aducă. Acuma trebuie că au apărut şi ziare noi. Cu alte titluri, cu evenimente senzaţionale. Lumea se transformă, toate se mişcă, totul evoluează, se schimbă. În orice caz, nimic nu mai e cum a fost. Nu se poate să mai fie ca înainte.

PERSONAJUL *(după un moment de tăcere):* Crezi ca războiul civil se duce în nord, la periferie, sau în centru? Trebuie că e linişte acolo.

AGNÈS: Se poate. Nu ştiu. *(Se aşază şi ea, după ce a încercat să-i înconjoare gîtul cu braţele. El se desface din îmbrăţişare, se duce şi ia sticla cu coniac şi se întoarce în fotoliu.)*

PERSONAJUL: Ce frumos era odinioară.

AGNÈS: Ce era aşa frumos altădată?

PERSONAJUL: Munca. Lucram cu Jean Dupont. Nu, nu, era Jacques Dupont. Ba da, da, Jacques Dupont era. Era obositor.

AGNÈS: Era mai frumos cînd era obositor? *(Personajul dă din cap că da.)* Acuma nu faci nimic şi tot obosit eşti.

PERSONAJUL: Da, dar numai acuma. Înainte erau şi duminicile.

AGNÈS: Ce făceai duminica?

PERSONAJUL: Stăteam pe terasă la cîte-o cafenea şi beam o bere uitîndu-mă la perechile care treceau pe stradă. Trotuarele străluceau în lumina felinarelor. Erau băltoace pe trotuar. Lîngă cafenea era un cinematograf. Mă duceam la film.

AGNÈS: La ce film?

PERSONAJUL: Un film cu amanţi care se înjunghiau. Nu mai ştiu ce era. Mă trezea plasatoarea. Şi mă întorceam acasă, la hotel. Patul era gata făcut. Şi cîte alte lucruri extraordinare nu erau!

AGNÈS: Cînd erau toate astea?

PERSONAJUL: Păi... era... Nu ştiu cînd era.

AGNÈS: Ieri?

PERSONAJUL: Da, ieri.
AGNÈS: Ieri erai aici, cu mine.
PERSONAJUL: Ah, da. Atunci nu era ieri.
AGNÈS: Era luna trecută?
PERSONAJUL: Da, aşa e, luna trecută.
AGNÈS: Luna trecută erai tot aici, tot cu mine. Luna trecută ai scos pe geam steagul alb, cel găurit şi pătat cu sînge. Uită-te la el, acolo, în colţul camerei.
PERSONAJUL: Atunci înseamnă că n-a fost luna trecută.
AGNÈS: Nici acum trei luni nu era, fiindcă acum trei luni am venit eu cu tine aici. Am plecat de la cîrciumă după răzmeriţă. Şi am venit pînă aici pe sub focul armelor. Un glonţ ţi-a găurit pălăria, ştii foarte bine.
PERSONAJUL: Înseamnă că era altădată, într-o altă zi, într-o altă seară, printr-o altă ploaie. Erau străzi. Iar o dată, te rog să mă crezi, că ştiu ce spun, o dată am auzit clopote. M-am dus, în direcţia lor şi am dat de o catedrală mare şi de-o mulţime de oameni, mulţi, mulţi oameni. Iar într-o zi, într-o altă zi, era un drum lung şi alb.
AGNÈS: Peste tot există biserici şi mulţi oameni. Peste tot certuri şi înmormîntări. Peste tot sînt cruci albe şi pretutindeni există iubire. Şi aici există iubire. Iubirea-i lîngă t i n e. În sfîrşit, te iubesc sau nu? Te iubesc, sau te iubesc mult, nu ştiu prea bine, dar eu sînt făcută din iubire.
PERSONAJUL: Mai era Lucienne.
AGNÈS: Cine zici că era?
PERSONAJUL: Lucienne.
AGNÈS: Vreo iubită de-a ta?
PERSONAJUL: Da.
AGNÈS: Eu eram Lucienne. Cu moaca ta, nu puteai tu să ai vreo altă iubită. Tu, cu neurastenia ta şi cu marea de plictiseală care zace în tine. Nu putea fi altcineva în afară de mine. Nici o alta nu putea fi aşa de nebună ca mine.
PERSONAJUL: Ba da. Era înaltă.
AGNÈS: Da? Şi mai cum?
PERSONAJUL: Avea nişte ochi... nişte ochi albaştri, sau verzi, sau albastru şi verde amestecat Nu ca ai tăi. Era un alt fel de femeie. Ea era blondă. Ba nu, brunetă. Sau roşcată.
AGNÈS: Femeia asta n-a existat niciodată.
PERSONAJUL: Ba da, da, fiindcă venea noaptea la mine.
AGNÈS: Ce-o fi găsit la tine? Trebuie că era nebună de-a binelea.
PERSONAJUL: Era nebună.
AGNÈS: Eu sînt nebună.

PERSONAJUL: Eşti nebună.

AGNÈS: Sînt nebună? Tu eşti nebun. Tu eşti nebun, eşti nebun, nebun!

PERSONAJUL: Eu aştept.

AGNÈS: Ce? Ce aştepţi? Ai totul lîngă tine, n-ai decît să întinzi mîna. Sînt aici şi nu mă atingi. Ţi-e frică. Aşa s-ar zice, că ţi-e frică. Ah, dacă ai vrea! Dacă ai îndrăzni! Ce aştepţi?

PERSONAJUL: Aştept o deschidere. Poate că toată forfota asta va sfîrşi prin a sparge totul. Aştept să nu mai existe ziduri. Poate că... cine ştie?

AGNÈS: Tot aşteptînd, te închizi. Şi mă închizi şi pe mine. Stăm aici închişi, cu geamurile astupate cu saltele, iar tu pui între noi şi lume alte şi alte obloane, alţi pereţi, alte ziduri. Tu înţelegi, măcar, ceea ce spui? Ah, mă înspăimînţi. Habar n-am ce mă mai ţine lîngă tine. Hai, e tîrziu, vino, dragul meu, să ne culcăm.

PERSONAJUL: Da, să dormim. *(Către Agnès, care dă să stingă lumina.)* Nu, nu stinge lumina.

AGNÈS: M-am săturat de lumina asta, care arde întruna de luni şi luni de zile, de cînd sîntem împreună. Nu ştii niciodată dacă-i noapte sau zi, dacă-i soare, sau dacă cerul e plin de stele. Ah! Există paradisuri, îţi jur, există paradisuri. *(Se întinde lîngă el, pe canapea, după ce şi-a luat o pătură.)* Să te sărut, totuşi. *(Personajul tace. Ea îl sărută. El nu-i răspunde. Ea îl ia în braţe. Din partea lui, aceeaşi lipsă de reacţie. Ea spune, oftînd:)* Cum spui că era Lucienne aceea?

Ea adoarme. Cîteva clipe de tăcere şi nemişcare. De afară se aud, încet, cîteva împuşcături, care încep să se amestece cu alte zgomote: un picamer ciocănind, dar nu prea zgomotos, voci, cîntece etc. Personajul se ridică încetişor şi umblă prin cameră. Priveşte jur împrejur pereţii şi mobilele, ca şi cînd le-ar vedea pentru prima oară, apoi trage încet de colţuri una dintre păturile puse-n geam şi închide iute fereastra. Mai face o dată turul camerei, după care se apropie de Agnès, care doarme, îi ridică pătura şi o priveşte cum stă, pe jumătate goală, de la glezne la coapse, o atinge cu vîrful degetelor şi, dintr-o dată, din perpexitate dă în spaimă.

PERSONAJUL: Ce rană, ce rană deschisă ai. Biata de tine.

E cuprins de panică şi trece repede de la un colţ la altul al camerei. Pe chipul său se pot citi simultan frica, mirarea, rătăcirea. Bea cu înghiţituri mari şi dese din sticla de coniac.

PERSONAJUL: Să închidem totul bine, să legăm totul cu funii, strîns, strîns, să astupăm bine toate găurile şi crăpăturile. *(Mai trage o duşcă, şi încă una. Se prăbuşeşte în mijlocul încăperii, răsturnînd un scaun. Adoarme. Multă vreme nu se întîmplă nimic. Personajul şi Agnès dorm adînc.)*

SCENA XV

Apare Portăreasa. În timp ce ea îşi face intrarea, cei doi se trezesc încetişor.

PORTĂREASA: V-am adus micul dejun.

AGNÈS: Lucienne asta a ta chiar a existat? Ce ai de te uiţi la mine aşa? De ce mă priveşti aşa? Te-am speriat eu cu ceva? Păi da, ţi-e frică de mine. Nu mai pot să-ţi văd ochii ăştia de maimuţă înfricoşată.

PORTĂREASA: Ca să vezi. E dimineaţă. E vreme frumoasă afară. Războiul s-a îndepărtat. E foarte departe acuma. Foarte departe. Centrul marilor măceluri şi genociduri este atît de departe de noi, atît de departe, încît nu ne mai priveşte. Tot ce e rău li se întîmplă numai altora, în altă parte, departe. Din vreme în vreme mai apare cîte un călător, care vine cu avionul, şi ne povesteşte şi nouă ce se mai întîmplă. Sau citim în cîte-o notiţă, în jurnale. Ori auzim cîte-un cuvînt la radio sau la televizor. Tipografiile funcţionează, aşa că vedem imagini de la Epinal. Tot ce s-a întîmplat, noi vedem în imagini. Iacătă *(desface planşe)* imagini cu Gavroche murind pe baricade, Joseph Bara, eroul puştan, cercetaşii din cartier căzînd sub gloanţele duşmanului, cavalerul de Assas. Baliverne. Între noi fie vorba, eu am fost contra. Acuma mi se pare c-a fost frumos. Dar e şi multă legendă. Cînd veţi avea copii, copiii voştri or să citească toate astea ca pe nişte poveşti. Deci ce faceţi? Vă căsătoriţi? Faceţi copii? Cînd aţi fixat nunta? Sînteţi deja de doi ani împreună. Ce să fac? Dau jos saltelele din ferestre? Să vină lumina zilei!

PERSONAJUL: Nu.

AGNÈS: Eu. una, nu mai pot. Toată lumea o să mă înţelegă şi va fi de acord cu mine.

PORTĂREASA: Doamna cu cățelușul a fost omorîtă în luptă. Și cîinele i l-au ucis. Tînărul l-a omorît pe soțul doamnei. Făceau parte din aceeași grupare politică, însă au avut niște neînțelegeri. A murit și rusul cu baston. Mama rănitului - o știți - e tot acolo, iar fiu-său a murit demult la spital. Bătrîna, fosta proprietară - știți care, cea de la care ați cumpărat apartamentul - mi-a scris, dar n-a mers poșta, după care nu mi-a mai scris, și gata A murit și bărbatu-meu. Toate astea trebuie luate cu voie bună și cu simțul umorului! Asta-i viața! *(Iese.)*

PERSONAJUL: De cînd s-a terminat revoluția, băncile merg și mai bine ca înainte. Am eu destui bani pentru amîndoi. Pentru toată viața.

AGNÈS: Mie îmi place să muncesc. Am să te părăsesc.

PERSONAJUL: Aha!

AGNÈS: O să te regret, totuși. Ți-am dăruit trei ani din tinerețea mea. Tu mă vei regreta? O să suferi cît de cît? *(Personajul dă din cap că da.)*

PERSONAJUL: Am visat că toată lumea fuge și că trebuie să alerg ca s-o prind din urmă. *(Se așază în fotoliu. Ea se pregătește de plecare: iese puțin, și revine cu o valiză, pe care o deschide, o închide.)*

AGNÈS: Afară se cîntă, e lumină. *(Iese iar și revine de două, trei ori, pregătind valiza.)* Ai putea să mă ajuți și tu să fac bagajele. *(Între două mișcări.)* S-ar zice că porți toată greutatea lumii pe umeri. Ți-e frică să te miști, ți-e frică să spui ceva ca nu cumva să-ți pierzi limba. Nu are nici un rost să închizi ochii, e degeaba. Uită-te și tu: ori stai în fotoliu, nemișcat, ori te miști prea mult

PERSONAJUL: Fiindcă totul se clatină.

Agnès revine în scenă cu alte și alte haine și cu altă valiză.

AGNÈS: Să știi că mi-a fost greu să mă hotărăsc. Aș fi putut să mai rămîn cu tine, dar ești prea... prea ești cum ești. Și apoi, vreau să muncesc, vreau să ies în lume, vreau să mă mărit, să am copii. Haide, ajută-mă să-mi fac bagajele și să închid valiza, nu mai fi așa de-mpiedicat. *(Își face febrilă bagajele, în vreme ce el, căutînd s-o ajute, vine stîngaci cu cîte-o batistă, un furou, un colț de hîrtie. Din fund, apare Portăreasa, puțin mai bătrînă decît în scena precedentă; în următoarele momente va îmbătrîni tot mai mult, văzînd cu ochii, o dată cu fiecare nouă apariție în scenă.)*

PORTĂREASA: Am chemat un taxi. E jos.

AGNÈS *(Portăresei):* Credeam că, o dată ce va trăi lîngă mine, boala lui o să se vindece.

PORTĂREASA *(către Personaj):* Acuma e bine?

AGNÈS *(Personajului):* Te-am rugat să mă ajuți măcar să-mi duc valizele.

PORTĂREASA: Aveți trei valize, pe una o s-o iau eu. *(O ia pe cea mai voluminoasă și iese. Personajul o ia pe a doua și iese.)*

AGNÈS *(singură în mijlocul scenei, privește împrejur, cu ultima valiză lîngă ea):* Oricum, au trecut patru ani. Era interesant Un bărbat interesant. O să-mi aduc mereu aminte de el.

Intră Personajul, care dă să ridice ultima valiză.

AGNÈS: Nu, nu te deranja, lasă. O duc eu. Măcar sărută-mă la plecare. Haide, sărută-mă. *(El o sărută din vîrful buzelor, pe frunte.)* N-ai să mă uiți niciodată, așa-i? Îți las o fotografie de-a mea. Văd că nu ești prea trist Ce să faci, așa e viața. O să-ți scriu. Îți voi trimite vederi cu imagini frumoase. *(Își ia valiza și iese. Personajul rămîne în picioare în mijlocul scenei. Are un aer neputincios, brațele-i atîrnă. Ridică din umeri, după care trăsăturile feței i se liniștesc, devine indiferent și se cufundă în fotoliu. Intră Portăreasa.)*

PORTĂREASA: Doamna mi-a spus să vă aduc ziarele astea și două sticle de coniac. Mi-a spus că se va gîndi mereu la dumneavoastră. Deja v-a trimis o vedere, poftim, scrie chiar așa: spune-i că mă voi gîndi mereu la el. S-a dus într-un ținut îndepărtat, undeva în Sud. E cu logodnicul ei. (*Pune sticlele de coniac lîngă fotoliul în care stă Personajul, li dă un ziar.)* De cînd s-a terminat războiul, toate gazetele au devenit nesărate. Uitați-vă ce scrie: un bărbat și-a omorît cu toporul nevasta și copilul, i-a tăiat în somn. O femeie și-a ucis bărbatul și fetița, i-a împușcat pe amîndoi. Un francez care s-a însurat cu o japoneză, care l-a părăsit pentru un neamț, și-a făcut harachiri. Lumea va pieri, fiindcă nu va mai fi oxigen. Astronauții au coborît pe lună, de unde tot trimit mesaje, fiindcă se plictisesc. O filosofie a dorinței propovăduiește înmulțirea carnavalurilor. Vaticanul predică înțelegerea și caritatea între oameni. La ora actuală sînt interzise războaiele civile, drept pentru care bărbații se joacă de-a războiul civil și se omoară între ei. Societatea însărcinată cu protecția animalelor cere să nu mai fie uciși puii de focă. *(Îi pune toate ziarele în brațe.)* Aveți ce citi. Aveți cu ce să vă distrați. Poftim. Acuma, o singură

picătură de sînge e de ajuns. Nu mai e nevoie de oceane de sînge.

Iese.

De-a lungul scenei următoare, decorul va dispărea progresiv. Pe cît posibil, va dispărea și mobilierul, cu excepția fotoliului în care stă Personajul. Acesta se va trezi singur, în final, în mijlocul scenei goale. Obiectele pot să dispară prin tot felul de mijloace: Portăreasa poate să ia cînd un scaun, cînd altul, ori chiar să tragă bufetul în culise. Alte mobile pot fi trase în sus pe sfori, ori să dispară grație jocului de lumini. Pereții din fund pot fi ridicați, sau înecați într-un spot de lumină albastră. Alte mobile, bufetul de exemplu, se pot deschide și aplatiza, precum cutiile de carton. De bună seamă că spectatorii nu își vor da numaidecît seama de toate aceste mișcări, ci numai gradat vor începe să observe vidul ce se instalează pe scenă. Pentru a marca trecerea timpului, în afară de îmbătrînirea progresivă a Portăresei, la fiecare intrare a acesteia se va vedea alternanța zi/noapte, lumina dimineții și cerul roșu de amurg se vor succede cu repeziciune. În final, va apărea noua Portăreasă, adică fiica bătrînei Portărese, respectiv aceeași actriță, dar arătînd ca la început.

De afară se aud cîntece, pași cadențați, sau zgomote de șantier de construcții. Dat fiind că decorul se mișcă, Personajul poate rămîne nemișcat în fotoliu, citindu-și ziarul și bînd coniac, fără să observe ceva din ce se petrece.

PERSONAJUL: Aș putea să...?

Portăreasa pune noul platou Ungă Personaj, luîndu-l pe cel de adineaori. Va repeta această mișcare la fiecare nouă intrare în scenă.

PORTĂREASA: Păi da, păi da, unde să fie, dacă nu acolo! Ia uite, alt pantof pe care și l-a uitat doamna la dumneavoastră. Încă o urmă. Și-a lăsat și umbrela în cuier. *(Iese. Personajul citește ziarul. Zgomote afară, schimbări de decor. Portăreasa intră iarăși.)* Mi se pare că sînteți cam obosit E din cauza vîrstei. V-ați pensionat prea devreme, domnule. Și mie mi-e greu să urc scările de cînd liftul nu mai merge. Mă chinuie reumatismele. Ăștia construiesc alt lift. I-auzi afară, lumea cîntă și mărșăluiește. Oamenii au deprins alte obiceiuri acuma, așa că trebuie să-i ții mereu ocupați cu ceva. Acuma e dimineață. E ora de gimnastică. În fiecare dimineață, la aceeași oră, toată lumea se oprește în mijlocul străzii și face gim-

nastică. Este o decizie a noului guvern. V-am adus ziarele de azi, o să le iau pe *cele vechi. (Iese. Intră iarăși.)* V-am adus mîncarea de prînz. Veți contribui la construirea noului lift? *(Personajul dă din cap că da. Mănîncă absent și rapid. Portăreasa iese, după care reapare, și mai bătrînă ca înainte.)* V-am adus cina. Ce amurg frumos! Nu s-a obținut avizul pentru construirea noului lift, așa că vor să construiască un alt imobil în locul ăstuia. De jur împrejurul zidurilor se înalță alte ziduri. Cică vor să schimbe totul și să demoleze totul. Cică vor să reconstruiască totul. Trebuie să reconstruiești, ca să poți demola din nou. Și așa la infinit Dar nu se sfîrșește nimic, de vreme ce totul reîncepe. Asta e viața. Somn ușor, domnule. *(Iese. Se face iarăși dimineață. Scena e și mai goală. Intră Portăreasa.)* V-am adus gustarea de dimineață. Și ziarele. Tot nu vreți să vă puneți radio sau televizor? *(Iese, după ce a luat platoul cu farfuriile de aseară. Ieșind, spune:)* Au, picioarele mele! Mă omoară, zi de zi, scările astea!

PORTĂREASA *(intră în cîrje. Cu mina rămasă liberă ține tava):* Nu cred s-o mai duc multă vreme așa. V-am adus masa de dimineață. Uite și ziarele. *(Iese. Intră Ospătărița, foarte bătrînă acum.)*

OSPĂTĂRIȚA *(voce gîjîită):* Bună, dragule. Am trecut prin oraș și am găsit strada. Am auzit că stai tot aici. Mă recunoști? Nu mai știi cine sînt? Patru ani am trăit împreună. Eu nu te-am uitat. M-am gîndit adeseori la tine. Ți-am scris. Ai primit scrisorile mele? Am plecat fiindcă ți-era frică de mine. Ți-aduci aminte? era o dimineață ca acum. Am fost fericită aici. Acuma sînt văduvă, dar am amintiri frumoase. Știi cine sînt? *(Personajul tace.)* Nu știi cine sînt? Am avut șase copii. Nu mai am decît cinci, căsătoriți toți. Au și ei copii. Cinciprezece. Cincisprezece în total. Sînt de cincispreze ori bunică. Ia spune: mai știi cum mă cheamă?

PERSONAJUL: Lucienne.

AGNÈS: Nu, nu, nu.

PERSONAJUL: Jacqueline.

AGNÈS: Chiar așa de mult m-am schimbat? Păi da, m-am cam schimbat, ce-i drept.

PERSONAJUL: Yvonne?

AGNÈS: Ei, nu, Agnès! Nu mai ştii? Pumnul în față, erai plin de sînge, am venit cu tine, te-am spălat de sînge. Am trecut pe sub oblon. Nu mai ții minte cum fluturai batista albă? Cea pe care a gaurit-o glonțul. Și gaura arsă din batistă.

PERSONAJUL: Ah. da. lovitura de pumn. Pumnul... Era frumos pe atunci... Şi valizele.

AGNÈS *(rîde):* Ce stîngaci erai, nici măcar o valiză nu puteai s-o închizi. Pe urmă, am luat trenul. Era soare, asta m-a făcut să sufăr tare de tot, soarele. Însă am fost fericită, trebuie să recunosc. Am rămas o fiinţă optimistă. Auzi, bate clopotul. E deja prînzul. Am petrecut, totuşi, cîteva clipe frumoase împreună. A fost ca altădată. Gata, mă duc, mă aşteaptă nepoţeii. Sînt jos, în maşină. Ajută-mă să mă ridic. Nu mă mai pot ridica din scaunul ăsta, ajută-mă! *(Personajul rămîne nemişcat. Agnès se ridică singură, într-un tîrziu.)* Gata, să te pup. *(Nu se duce să îl sărute şi iese şchiopătînd. Intră Portăreasa, tînără, de data aceasta, cum era la începutul piesei.)*

PORTĂREASA: V-am adus masa

PERSONAJUL: Cine eşti dumneata?

PORTĂREASA: Mama nu mai poate să urce scările. A paralizat. Am venit eu în locul ei. *(Iese. Personajul rămîne nemişcat cîteva clipe. Se face noapte. Apare Tînăra Portăreasă.)*

TÎNĂRA PORTĂREASĂ: V-am adus cina. Doamna aceea...

PERSONAJUL: Care doamnă?

TÎNĂRA PORTĂREASĂ: Doamna care a venit să vă vadă săptămîna trecută, acum o lună. Fosta dumneavoastră amantă. A murit

PERSONAJUL: Stinge lumina.

Scena se scufundă în beznă. Se face iarăşi lumină. E dimineaţă.

TÎNĂRA PORTĂREASĂ *(intră. Este în doliu):* V-am adus micul dejun. Şi ziarele. A murit mama. N-o să vă mai pot servi multă vreme. Lift tot nu avem şi, de fapt. pe mine nu mă interesează deloc slujba asta. *(Iese cu tava din ajun. Este o femeie mult mai dură decît vechea portăreasă. După cîteva clipe, revine.)* V-am adus conservele. În curînd casa asta se va demola. S-a demolat totul împrejur. Aici o să fie o piaţă enormă, un scuar uriaş. *(Iese. Revine după cîteva secunde.)* V-am adus masa de seară.

PERSONAJUL: Mulţumesc. Stinge lumina.

Se face întuneric. Du-te-vino al Portăresei, care bombăne tot timpul. Repetîndu-se, mişcarea se accelerează: aduce tava nouă, ia tava veche, aduce iar tava şi spune aceleaşi formule: („V-am adus micul dejun şi ziarele", „V-am adus masa de prînz", „V-am adus cina") punctate de „Stinge lumina", formula de seară a Personajului. Pentru ca nu cumva

spectatorii să creadă că momentul stingerii luminii semnifică finalul piesei, întunericul nu va fi niciodată complet, astfel încît să se poată vedea mişcările mobilelor ce se vor deplasa, ori vor ieşi din scenă. De altfel, tot timpul ar trebui să fie ceva lumină, datorită dispariţiei tot mai rapide a pereţilor, ca şi de la lumina electrică de afară.

În timpul perioadelor de semiobscuritate, de afară se fac auzite zgomote, cîntece, fluierături, rîsete, murmure, flăcări de la aparatele de sudură, zgomote ale diferitelor maşini şi instrumente folosite pe şantierele de construcţii.

Între mişcările de du-te-vino ale Portăresei, apar mai multe personaje care joacă diferite scene foarte rapide; în perioadele de semiobscuritate, adică noaptea, apar personaje moarte, dar care nu trebuie să aibă un aer fantomatic. Şi anume:

MAMA PERSONAJULUI: Ţi-am spus eu, băiatul mamii, ţi-am spus eu: munceşte! Aşa ţi-am spus încă de cînd erai mic. Tare mi-ar fi plăcut să duci şi tu o altă viaţă. Of, dacă te-ai fi ţinut de carte, aşa cum te-am tot sfătuit, ai fi devenit mareşal, cu uniforma plină de decoraţii. Cu multe decoraţii. Aşa de mult am suferit din cauza ta şi atît de mult te-am iubit! Micuţul mamii. băiatul meu! *(Dispare.)*

ALT PERSONAJ (LUCIENNE): Iubitule, eu am murit de mult, dar nu te-am uitat, să ştii. Am regretat foarte mult că te-am părăsit pentru Pierre Ramboul. Pe el nu l-am iubit Pe tine te-am iubit. Aşa de mult am suferit din pricina ta. Atît de mult te-am iubit. Tare te-am iubit. *(Dispare.)*

ALT PERSONAJ: Eu ţi-am fost profesor. Erai un derbedeu. Ai fost un elev prost, dar tare mult mi-ar fi plăcut să fac om din tine, să fiu mîndru de tine. Tare mult m-ai necăjit, tocmai din cauză că te-am iubit atîta. Tare mult te-am iubit. *(Dispare.)*

ALT PERSONAJ *(în lumină):* Eu sînt fiica lui Agnès. Mă cheamă Agnès, ca pe mama. Mama a murit acum doi ani. A venit să te vadă chiar înainte de a muri. Cînd era pe patul de moarte, i-am promis că am să vin să te văd. Mama te-a iubit foarte mult. Te adora. *(Iese.)*

In timpul tuturor acestor apariţii, Personajul rămîne imobil şi inexpresiv.

ALT PERSONAJ: Eu sînt fiul lui Jacques DuponL Mă recunoaşteţi, aşa-i? Îi semăn lui tata. Tata, după cum ştiţi, ţinea foarte mult la dumneavoastră. Tare s-a mai plictisit după plecarea dumneavoastră. Tot timpul a sperat că îi veţi face odată o vizită.

I-ați promis că veniți într-o zi să beți un șnaps cu el la ieșirea de la serviciu. Vă iubea tare mult. *(Iese.)*

ALT PERSONAJ: Eu sînt fiul domnului care a plecat cu doamna cu cățelușul, acum patruzeci de ani. Tata ținea mult la dumneavoastră. Și Doamna vă prețuia mult. Nu v-ați dus niciodată să luați un ceai la dumneaei. I-a părut foarte rău, tocmai fiindcă vă prețuia tare mult. Nici nu știți cît de mult. *(Iese.)*

ALT PERSONAJ: Eu sînt fiul Revoltatului care v-a tras pumnul ăla în falcă. Tata mi-a spus să vin sa vă văd și să vă cer iertare. Ținea mult la dumneavoatră, să știți. Vă prețuia mult. *(Iese.)*

În tot acest timp, Personajul nu are nici o reacție, doar că bea coniac după coniac.

ALTE DOUĂ PERSONAJE (DOI BĂRBAȚI): Vă iubeam foarte mult. *(Ies.)*

ALT PERSONAJ (O FEMEIE): Ah, domnule, mult te-am iubit Dar nu am îndrăznit să ți-o spun niciodată. Am fi fost fericiți împreună. Niciodată nu ți-am putut spune de departe cît de mult te adoram. *(Iese.)*

TOATE PERSONAJELE *(care au apărut în cele de mai sus reapar din toate coifurile scenei și își întind brațele):* Te-am iubit mult!

PERSONAJUL: Javrelor! Lăsați-mă dracului în pace! *(Se ridică și aruncă spre ei o cutie de conserve și sticla de coniac. Personajele dispar.)* Lăsați-mă în pace! Să se facă lumină! Lumină ! *(Se face lumină. E dimineață. De afară nu se mai aude nici un zgomot. Pereții au dispărut - totul e lumină. Pe scenă - numai fotoliul.)* Hai, madam Portăreasă, unde-i micul dejun? Portăreaso, să mi se aducă dejunul! Unde mi-e mîncarea? *(Fuge de la un capăt la altul al scenei.)* Vreau să mănînc de dimineață! Mi-e foame! *(Fuge spre fundal în dreapta, apoi în stînga, după care fuge în fundul scenei.)* Vreau să mănînc de dimineață! *(Nici un răspuns, bineînțeles. Personajul privește năuc de jur împrejur.)* Ce naiba se întîmplă? Nu e nimeni! Hei! heeeei! *(Se precipită, apucă o sticlă de coniac, după care o aruncă.)* O să crăp de foame aici. O să crăp de sete! *(Privește împrejur, spațiul este gol, numai lumina imensă, inundîndu-l din toate părțile.)* Ce înseamnă asta? Nu mai are nici un rost, nu e nimeni. Nu am înțeles nimic și nu înțeleg nimic. Nimeni nu ar putea înțelege. Și totuși, nu mă miră deloc. Ba e chiar de mirare că nu mă mira deloc. E șocant că nu mă șochează. *(În fund, țîșnește în lumină un copac, în*

decorul vid. De sus, cad flori și frunze din copac. Personajul se aplecă și culege cîteva. Le privește, se ridică, lasă să-i cadă din mînă florile și frunzele, privește în sus, apoi în fundul scenei, la stînga și la dreapta. Se așază în fotoliu. Moment de tăcere, după care începe să rîdă încetișor, apoi din ce în ce mai tare. Se ridică. Traversează scena de la un capăt la altul ținîndu-se cu mîinile de burtă de-atîta rîs. Se încovoaie de rîs, rîde în hohote. Privește încă o dată în sus, rîzînd și face un semn cu degetul către înalt.) Ah, pungașule! Pungaș ce ești! *(Continuă să rîdă în hohote.)* Ehehei, ca să vezi! Ce chestie! Ar fi trebuit să-mi dau seama de asta mai demult. Ce farsă! îți stă mintea în loc. Ce glumă e totul. O glumă uriașă! O glumă enormă! Și cînd te gîndești cîte bătăi de cap mi-a dat! *(Strigă spre fund.)* Hei, ce poantă teribilă! *(Strigă spre dreapta:)* Mamă, ce glumă formidabilă! *(Strigă și rîde spre stînga:)* Ce glumă bună, ce poantă formidabilă! *(Rîzînd, strigă în direcția spectatorilor:)* Ce glumă, copiii mei! Ce glumă, doamnelor și domnilor! Cine și-ar fi putut imagina așa ceva! Așa o glumă! Ce harababură! Ce-ncurcătură nemaipomenită!

SFÎRȘIT